

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annettua lakia.

Kadun kunnossapidon tavoitteellisen laatutason määritelmää ehdotetaan muutettavaksi niin, että korostetaan muun muassa olosuhteiden, liikenneturvallisuuden ja liikenteen esteettömyyden sekä eri liikennemuotojen, kuten moottoriajoneuvoliikenteen, jalankulun ja pyöräilyn, tarpeiden huomioon ottamista.

Liukkauden estoon käytetyn kiviaineksen poistaminen ehdotetaan määriteltäväksi osaksi kunnossapitoa, jolloin tehtävä olisi ajoradalla aina kunnan vastuulla. Kunnan ja tontinomistajien välistä vastuunjakoja ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että pyörätiet sekä rakenteellisesti toisistaan erottamattomat jalankulku- ja pyörätiet määritellään kunnan kunnossapitovastuulle.

Lisäksi ehdotetaan, että kunnan tulisi laissa säädetyin edellytyksin ottaa huolehtiakseen tontinomistajien vastuulla olevista kunnossapitotehtävistä, lähinnä jalkakäytävien talvikunnossapidosta. Velvollisuus syntyisi

useimmiten sellaisilla pientalovaltaisilla alueilla, joilla talvikunnossapitoa koskevat lain vaatimukset eivät täyty esimerkiksi kunnossapitotöiden raskauden takia. Kunta saisi periä tehtävistä aiheutuneet kustannukset alueen tontinomistajilta maksuina.

Kunnan tontinomistajilta huolehtiakseen ottamista puhtaanapitotehtävistä aiheutuneet kustannukset perittäisiin kunnossapitokustannusten tavoin aiheutuneiden kustannusten mukaisina.

Kadulla ja yleisillä alueilla tehtävistä töistä olisi ilmoitettava kunnalle. Kunnalla olisi oikeus antaa määräyksiä työn suorittamisesta sekä oikeus periä maksuja. Lisäksi lain hallinnollista menettelyä, valvontaa ja muutoksenhakua koskevia säännöksiä sekä rangaitussäännöstä ehdotetaan muutettaviksi. Kunnalle ehdotetaan mahdollisuutta antaa lakia täsmäntäviä kunnossa- ja puhtaanapitomääräyksiä.

Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan syyskuun alussa 2005.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYSLUETTELO.....	2
YLEISPERUSTELUT	4
1. Nykytila	4
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	4
1.2. Nykytilan arviointi	4
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	7
2.1. Katujen kunnossapidon laatutason määrittely uudistetaan.....	7
2.2. Rakenteellisesti toisistaan erottamattomat jalankulku- ja pyörätiet kun- nan kunnossapitovastuulle	7
2.3. Kunnossapidon sisältöä täsmennetään.....	7
2.3.1. Liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poisto osaksi kunnossapi- toa	7
2.3.2. Kadun kalusteiden kunnossapito- ja puhtaanapitovastuusta määrätään laissa	8
2.3.3. Tontille johtavan kulkutien kunnossapito	8
2.3.4. Osittainen kunnossapito kelmalla kulkemista varten	8
2.4. Kunnan velvollisuus ottaa huolehtiakseen tontinomistajan kunnossapito- tehtävät.....	9
2.5. Kadun puhtaanapitoa koskevat muutokset	9
2.6. Mahdollisuus antaa kunnallisia määräyksiä	9
2.7. Kadulla ja yleisillä alueilla tehtävien töiden ohjaus.....	9
2.8. Maksuja koskevat säännökset yhdistetään ja yhtenäistetään.....	10
2.9. Valvonnan ja hallinnollisten pakkokeinojen tehostaminen.....	10
2.10. Muutoksenhaun uudistaminen.....	11
2.11. Rangaistussäännöksen tarkistaminen	11
2.12. Viittaukset maankäyttö- ja rakennuslakiin	11
3. Esityksen vaikutukset.....	11
3.1. Taloudelliset vaikutukset.....	11
3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	13
3.3. Ympäristövaikutukset.....	14
3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan	14
4. Asian valmistelu.....	14
4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	14
4.2. Lausunnot	14

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	15
1. Lakiehdotuksen perustelut	15
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	26
3. Voimaantulo.....	26
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	26
LAKIEHDOTUS	29
kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain	
muuttamisesta.....	29
LIITE.....	34
RINNAKKAISTEKSTI.....	34
kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain	
muuttamisesta.....	34

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annettu laki (jäljempänä kunnossa- ja puhtaanapitolaki) on ollut voimassa 1.1.1980 alkaen. Laki koskee asemakaava-alueen katujen lisäksi torien, puistojen, istutusten ja näihin verrattavien yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapitoa.

Kunnossa- ja puhtaanapitolakia on tarkistettu aikaisemmin muun muassa seuraavien kysymysten osalta: Kustannusten periminen tontinomistajilta entistä tasapuolisemmin ja kustannusten perimättä jättäminen, kadun osittainen kunnossapito talvella, pihakadun ja muun erityistä liikennetarvetta palvelevan kadun kunnossapitovastuun järjestäminen, kunnan tontinomistajilta huolehtiakseen ottamista tehtävistä perimän maksun perustuminen kunnalliseen taksaan, kunnan velvollisuuksien laiminlyöntiin liittyvän uhkasakomenettelyn siirtäminen lääninhallituksilta alueellisille ympäristökeskuksille, sekä kunnallisten määräysten antamismahdollisuuden poistaminen järjestyslain antamisen yhteydessä.

1.2. Nykytilan arviointi

Lain perusratkaisut

Laissa määritellään kunnan ja tontinomistajien välinen tehtävänjako pääsäännön mukaan siten, että kadun kunnossapito kuuluu kunnalle. Tontinomistajalle kuuluu kuitenkin jalkakäytävän talvikunnossapito, johon sisältyy mm. jalankulkua häiritsevän lumen ja jään poisto sekä liukkauden torjunnasta huolehtiminen.

Kadun puhtaanapito kuuluu pääsäännön mukaan tontinomistajille istutuksia lukuun ottamatta. Tontinomistajan velvollisuutta vastata kadun toisella puolella olevan ajoradan ja jalkakäytävän puhtaanapidosta on rajoitettu. Muilta osin, kuten korokkeiden, liikennemerkkien ja istutusten osalta, kunta vastaa kadun puhtaanapidosta.

Kunnalla on oikeus ottaa huolehtiakseen tontinomistajan vastuulla olevista kunnossa- ja puhtaanapitotehtävistä, ja kunnalla on tällöin oikeus periä näistä tehtävistä aiheutuneet kustannukset laissa olevien säännösten mukaisesti.

Lain perusratkaisut, eli vastuunjaon ja kunnossapito- ja puhtaanapitovelvoitteiden säätäminen laissa sekä vastuussa olevan mahdollisuus järjestää velvoitteiden toteuttaminen parhaaksi katsomallaan tavalla muun lainsäädännön niin salliessa, ovat edelleen toimivaa lainsäädäntöä. Yksittäistapauksitaisten ratkaisujen tekeminen kuntatasolla paikalliset olot huomioon ottaen ja maksujen määrääminen kunnittain on kunnallisen itsehallinnon periaatteen mukaista. Laissa mainittujen velvoitteiden viranomaisvalvonta ja oikeus muutoksenhakuun toteuttaa oikeusvaltioperiaatetta. Tontinomistajien velvollisuuksien siirtämistä kunnan vastuulle on esitetty eri aikoina lain voimassa ollessa. Tätä ei ole pidetty yleisesti mahdollisena kunnan kunnossa- ja puhtaanapitoon käytettävien resurssien määrän, tehtävien luonteen ja niistä kunnalle aiheutuvien kustannusten takia.

Kunnossa- ja puhtaanapitolaissa käytettyä tontinomistajakäsitettä ei tällä lainmuutoksella muuteta: Tontinomistajan velvollisuudet koskevat vastaavasti tontinvuokra- tai maanvuokrasopimuksen nojalla kiinteistön haltijana olevaa vuokramiestä (1 §). Tontinomistajan velvollisuudet koskevat vastaavasti yleisen alueen omistajaa ja omistajan vertaista haltijaa (1 ja 19 §). Tontinomistajan velvollisuudet koskevat myös liikenne-, vaara- ja muiden erityisalueiden omistajia sekä sellaisen yleiseen käyttöön luovutetun kadun varrella rakennuskorttelissa olevan maa-alueen omistajaa, jonka maa-alueella ei ole voimassa sitovaa tonttijakoa tai maa-aluetta ei ole merkitty kiinteistörekisteriin (19 §).

Tässä laissa tarkoitettujen muiden yleisten alueiden kuin katujen kunnossa- ja puhtaanapito kuuluu kunnalle.

Lain yleisiä alueita, kuten viheralueita, koskevat säännökset ovat luonteeltaan yleisluonteisempia kuin lain muut tavoite- ja vastuusäännökset. Tässä vaiheessa viheralueiden suunnittelua, kunnostusta ja hoitoa koskeva strategiatyö on vielä keskeneräinen, joten viheralueita koskevia säännöksiä ei tämän lainmuutoksen yhteydessä muuteta.

Lain toimivuuden ongelmat:

Velvoitteiden puutteellinen toteutuminen

Valtioneuvoston oikeuskansleri kiinnitti päätöksessään 23.9.1999 Dnro 11/50/99 huomiota katujen kunnossapidon ja puhtaanapidon lakisääteisten velvollisuuksien täyttämiseen, koska velvoitteiden sisältö, joka on säädetty ihmisten turvallisuuden ja terveyden säilyttämiseksi, on vaarassa hämärtyä. Velvoitteiden täyttämisen ja valvonnan vastuuntunto on alkanut alentua tontinomistajien ja viranomaisten mielissä. Tilanne uhkaa jokaiselle kuuluvaa liikkumisvapautta. Haitat ja vaarat liikenteelle ja liikkumiselle ovat vakavia. Päätöksessä todetaan lakisääteisistä velvoitteista, että kiinteistönomistajien on huolehdittava siitä, että lumi ja jää viivytyksettä poistetaan kaduilta. Kuntien on vastaavasti hoidettava aurauus ja viranomaisten on valvottava, että kunnossapito- ja puhtaanapitovelvoitteet täytetään. Kesäaikana velvoitteisiin kuuluu roskien ja lian poisto.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on päätöksessään 28.11.2003 Dnro 2428/4/01 ja 3124/4/01 kiinnittänyt huomiota siihen, että liikkumisen esteettömyyttä voidaan arvioida Suomen perustuslain 6, 9 ja 22 §:n julkiselle vallalle, kuten kunnille ja valtiolle, asettaman yhdenvertaisuuden, syrjintäkiellon ja liikkumisvapauden toteutumisen turvaamisvelvollisuuden kannalta.

Suomen Kuntaliiton vuonna 2001 julkaisemassa selvityksessä "Kunnan ja kiinteistön työnjako kadun talvikunnossa- ja puhtaanapidossa" on tuotu esille useita lain toimivuuden puutteita. Sellaisia ovat kunnan ja tontinomistajien tehtävienjaon eräät epäselvyydet, siirtyminen sopimusperusteisesti yksityisten huoltoyhtiöiden ja pienikokoisen koneellisen kunnossapitokaluston käyttöön ja talvikunnossapidon fyysisesti raskaaksi ko-

kemisen korostuminen monilla omakotialueilla. Edellä mainituista syistä ja katujen kunnossapidon laatutason yhtenäistämiseksi talvella on katsottu perustelluksi, että kunnat yhä enenevässä määrin ottavat tontinomistajien vastuulla olevia kunnossa- ja puhtaanapitotehtäviä huolehtiakseen.

Vahingoittumisten suuri määrä

Liukastumisten, suistumisten ja muiden vastaavien onnettomuustilanteiden määrä ja niistä aiheutuneiden vahingoittumisten, pysyvien vammautumisten sekä liikkumisen rajoittumisen määrä on suuri ja väestön ikääntyessä kasvava. Onnettomuuksista aiheutuneet vuotuiset kustannukset ovat suuret verrattuna vuotuisiin talvikunnossapidosta aiheutuneisiin kustannuksiin ja puhtaanapitokustannuksiin. Eniten onnettomuuksia tapahtuu vilkkaimmin liikennöidyillä kaupunkikeskustojen kaduilla, jäisillä keleillä, nopeiden ja voimakkaiden lämpötilan vaihteluiden aikana sekä runsaan lumisateen aikana. Tyyppisimpiä loukkaantumisia syntyneitä vammoja ovat ranne- ja nilkkamurtumat, aivotärähdykset ja muut pään vammautumiset. Ongelmia voi pyrkiä ratkaisemaan kunnossapidon tason parantamisella, kaatumistapaturmien rekisteröinnillä ja ennalta ehkäisevillä toimilla terveydenhuollossa. Tämä ilmenee Tielaitoksen selvityksestä 48/2000 "Jalan- kulkijoiden ja pyöräilijöiden kaatumistapaturmat, Espoo, Helsinki, Jyväskylä ja Oulu", sekä Helsingin kaupungin rakennusviraston katuosaston julkaisusta 2001:30 "Liukkaus, hiekoitus ja katupöly, yhteiskuntataloudelliset vaikutukset".

Vahingonkorvausvastuun ongelmat

Kunnossa- ja puhtaanapidosta vastuussa olevan vahingonkorvausvastuu kadulla ja muilla yleisillä alueilla on oikeuskäytännössä tiukentunut. Vastuutahot ovat pitäneet vastuun tiukentumista epäkohtana, koska käytännössä on usein ollut mahdotonta pitää lain edellyttämää huolta jalkakäytävistä poikkeuksellisissa sääoloissa ja yöllä. Näyttökysymykset ovat ajan kulumisen takia myös olleet ongelmallisia, eikä lainsäädäntö ole toiminut ennalta ehkäisevästi siten, että se olisi edistä-

nyt kadulla kulkijoiden olosuhteet huomioon ottavan varovaisuuden noudattamista.

Vastuu yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden kunnossapidosta

Yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden kunnossapidon on vakiintuneen käytännön mukaan tulkittu kuuluvan kunnalle, koska niillä sallitaan polkupyörillä ajo, mitä jalkakäytävällä ei sallita. Jalkakäytävää ei kunnossa- ja puhtaanapitolaissa ole mitenkään määritelty. Vastuuta yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden kunnossapidosta on hämärtänyt vallitsevasta käytännöstä poikkeava korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu 28.9.1999 (taltio 2587), jossa yhdistetyt jalankulku- ja pyörätiet tulkittiin jalkakäytäviksi ja siten tontinomistajien kunnossapidon piiriin kuuluviksi.

Jalankulun ja polkupyöräilyn tarpeet sekä olosuhteiden huomioon ottaminen

Lain määritelmää kadun kunnossapidon tavoitteellisesta laatutasosta on pidetty vanhentuneena, koska liikennettä tyydyttävän kunnan on katsottu liiaksi korostavan ajoneuvoliikenteen tarpeita jalankulun ja polkupyöräilyn sekä muiden tarpeiden kustannuksella. Kunnossa- ja puhtaanapidon vahingonkorvausvastuun määräytymisessä ei ole otettu riittävästi huomioon vaihtelevien olosuhteiden kuten sijainnin, säätilan ja vuorokaudenajan merkitystä.

Hiekan pölyäminen

Liukkauden torjumiseen käytetyn hiekan pölyäminen ennen kaikkea keväällä on sekä viihtyisyysongelma että kansanterveydellinen ongelma. Liukkauden torjumiseen käytetyn hiekan ja muun aineen poiston kuuluminen lain horjuvan tulkinnan mukaan joko osaksi puhtaanapitoa tai talvikunnossapitoa on aiheuttanut epäselvyyttä siitä, kuuluuko tehtävä kunnalle vai tontinomistajille.

Kadulla olevien viherkaistojen ja kadun kalusteiden kunnossapito ja siisteys

Kuntien resurssit eivät riitä varsinkaan

pientaloalueilla viherkaistojen ja ojien pitämiseen siisteinä, koska niiden puhtaanapitoa ei voi suorittaa koneellisesti. Tontinomistajien ja kunnan käsitykset riittävästä toimenpiteistä vaihtelevat. Tontinomistajat ovat varsin yleisesti huolehtineet tonttiin rajoittuvan viherkaistan ja ojan puhtaanapidosta, mutta nimenomaisen säännöksen puuttuessa tilanne ei ole selkeytynyt.

Kadun viihtyisyyden, siisteiden ja turvallisuuden kannalta tärkeiden penkkien, istutusten ja jätteenkeräysastioiden sekä irtainten mainosten ja telineiden sijoittamista sekä kunnossa- ja puhtaanapitovastuuta ei ole laissa selkeästi säännelty. Kuitenkin erityisesti kaupunkien keskustoissa kadut käsitetään asemakaavalla ja katusuunnitelmalla toteutettaviksi yhteisiksi oleskelutiloiksi, joiden viihtyisyys, esteettiset arvot, riittävä esteettömyys ja turvallisuus ovat tärkeitä.

Kustannusten periminen

Kunnan ottaessa huolehtiakseen tontinomistajille kuuluvista tehtävistä, perusteet maksun perimiselle ovat laissa erilaiset siitä riippuen, koskeeko kunnan huolehtiminen kunnossa- vai puhtaanapitoa. Kunnossapitotehtävistä kustannukset voidaan periä vuosittain aiheutuneiden kustannusten mukaisina, kun taas puhtaanapitotehtävistä kustannukset on lain mukaisesti tullut periä keskimääräisten kustannusten mukaisina.

Kunnalliset määräykset

Järjestyslain voimaantulon ja ympäristönsuojelulakiin perustuvien kunnallisten ympäristönsuojelumääräysten antamisen myötä tarve tämän lain mukaisten kunnallisten määräysten antamiseen on arvioitava uudelleen.

Kadulla tehtävien töiden ohjaus

Liikenne- ja viestintäministeriön Jaloin-projektin julkaisussa B 28/2002 "Kadulla tehtävät työt, lupamenettelyn kehittäminen" on selvitetty kadulla tehtävistä töistä aiheutuvia esteitä, turvallisuuden ja töiden yhteensovittamisen puutteita, töistä johtuvaa kadun rakenteiden heikkenemistä sekä mahdollisuuksia näiden ongelmien ratkaisemiseen.

Selvityksessä esitetään muutoksia myös kunnossa- ja puhtaanapitolakiin sen varmistamiseksi, että kunta saa tiedon kadulla ja yleisillä alueilla tehtävistä töistä, mahdollisuuden ohjata ja valvoa niitä sekä periä kohtuullisen maksun.

Kunnilla ei lain säännösten puuttuessa ole ollut mahdollisuutta ohjata ja ajoittaa kadulla tehtäviä töitä niin, että niillä mahdollisimman vähän haitattaisiin liikennettä eikä heikennettäisi kadun rakenteita ja laatutasoa. Kunta ei ole voinut myöskään määrätä kadulla tehtävistä töistä maksuja: Hallinto-oikeuksien oikeuskäytännön mukaan kunta ei voinut hyväksyä kunnallista kaivamislupaa koskevaa käsittely- ja valvontamaksutaksaa (Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös 9.9.2002 nro 02/0449/2). Kaivumaksua ei voitu määrätä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena maksuna tarkastus- ja valvontatehtävistä (Kouvolan hallinto-oikeuden 21.12.2001 päätös nro 01/0565/1). Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun 05.12.2002 T. 3209 mukaan kaivumaksulla ei ollut voimassa olevaan lakiin perustuvia edellytyksiä.

Valvonnan, sanktioiden ja hallinnon järjestelyt

Tämän lain tarkoittama kunnossa- ja puhtaanapidon valvonta ei ole toiminut riittävän hyvin. Molempien nykyisen lain mukaisten valvontaviranomaisten, eli kunnan rakennuslautakunnan ja poliisin harjoittamassa viranomaisvalvonnassa ja yhteistyössä on ollut puutteita. Eräänä keskeisenä syynä on pidetty rakennuslautakunnan toimimista kunnan valvontaviranomaisena, vaikka rakennuslautakunnan tehtävät muutoin eivät liity kunnossa- ja puhtaanapitoon. Puuttumisen keinot eivät ole toimineet kunnolla, eikä laissa ole ollut mahdollisuutta välittömään puuttumiseen vaaratilanteissa.

Laki on vanhentunut hallinnollisten menettelyjen ja lakiviittausten osalta, koska muu lainsäädäntö on muuttunut tämän lain antamisen jälkeen. Lain 17 §:ään sisältyvä rangaistussäännös ei täytä rangaistussäännökseltä vakiintuneesti vaadittua tasoa, koska rikosoikeudellinen laillisuusperiaate toteutuu siinä huonosti.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tavoitteena ei ole lain kokonaisuudistus muuttamalla oleellisesti lain käsitteistöä tai tehtävänjakoa. Lainmuutoksella pyritään sen sijaan poistamaan lain toimivuudessa ja tulokinnassa olevia ongelmia. Näitä ovat kunnossapidon tason saavuttaminen erityisesti pienaloalueilla, jalankulkijoiden ja polkupyöräilijöiden tarpeiden huomioon ottaminen, pölyämistä johtuvat ilman laadun ongelmat sekä kadulla tehtävien töiden järjestäminen.

2.1. Katujen kunnossapidon laatutason määrittely uudistetaan

Kadun kunnossapidon laatutason määrittely uudistetaan siten, että siinä otetaan paremmin huomioon eri liikennemuotojen tarpeet ja olosuhteet. Kadun kunnossapidon esitetään käsittävän ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa. Huomioon otettavia seikkoja ovat kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, vuorokaudenaika, säätila ja sen ennakoitavissa olevat muutokset sekä eri liikennemuotojen, kuten moottoriajoneuvoliikenteen, jalankulun ja polkupyöräilyn tarpeet sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys.

2.2. Rakenteellisesti toisistaan erottamat- tomat jalankulku- ja pyörätiet kun- nan kunnossapitovastuulle

Rakenteellisesti toisistaan erottamattomat jalankulku- ja pyörätiet määrätään vallitsevan käytännön mukaisesti nyt lailla kuntien kunnossapitovastuulle. Tavoitteena on niiden kunnossa- ja puhtaanapidon laatutason yhenäistäminen sekä vastuunjaon selkeyttäminen.

2.3. Kunnossapidon sisältöä täsmennetään

2.3.1. Liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poisto osaksi kunnossapitoa

Liukkauden torjumiseen käytetyn ki-

viaineksen poisto määritellään nyt laissa kuu-
lun osaksi kadun kunnossapitoa. Hiekan
tai muun kiviaineen poisto kuuluu siten
ajoradalla, pyörätiellä sekä yhdistetyllä ja-
lankulku- ja pyörätiellä kunnalle ja jalkakäy-
tävällä tontinomistajille.

Ilman hiukkaspitoisuudet ja katupöly nii-
den aiheuttajana on vakava ongelma, jota täl-
lä lainmuutoksella pyritään osaltaan poista-
maan. Lainmuutoksen tavoitteena on yhte-
näistää katujen kunnossa- ja puhtaanapitoa
sekä nopeuttaa ja tehostaa pölyävän ki-
viaineen koneellista poistamista keväällä,
jotta ilman laatutavoitteet voitaisiin saavut-
taa. Keinona on vastuiden selkeyttäminen ja
järkevöittäminen. Tavoitteena on niin ikään
mahdollistaa eri olosuhteisiin parhaiten so-
veltuvan kiviaineen käyttö, mahdollisim-
man laaja kerääminen, käsittely ja kierrätys.
Se, joka on vastuussa hiekan levittämisestä ja
keräämisestä, voi tehdä tämän mahdollisim-
man järkevällä tavalla.

Tieliikelaitoksen selvityksessä "Hiekoitus-
materiaalien käsittely ja kierrättäminen" vuo-
delta 2003 on tutkittu ominaisuuksiltaan eri-
laisten hiekoitusmateriaalien käyttöä, keräys-
tä, puhdistusta ja kierrätystä.

Ilman laadusta hiukkaspitoisuudet mukaan
lukien säädetään Euroopan yhteisöjen neu-
voston ilman laatua koskevissa direktiiveissä
96/62/EY ja 1999/30/EY. Direktiivit on pan-
tu täytäntöön ympäristönsuojelulain
(86/2000) 102 §:llä ja sen 11 ja 117 §:n no-
jalla annetulla valtioneuvoston asetuksella
ilmanlaadusta (711/2001). Asetuksessa sää-
detään raja-arvosta ilman hiukkaspitoisuu-
ksille sekä selvitysmenettelystä haitan poista-
miseksi. Suomessa ovat voimassa myös yh-
dyskuntailman epäpuhtauksia koskevat kan-
salliset ohjeavot, jotka on annettu valtioneu-
voston päätöksellä (480/1996).

2.3.2. Kadun kalusteiden kunnossapito- ja puhtaanapitovastuusta määrätään laissa

Laissa määritellään kadun kalusteiden kun-
nossapito osaksi kadun kunnossapitoa.

Tavoitteena on edistää katujen nykyaikai-
sen katusuunnittelun mukaista kalustamista
sekä jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden sekä
vanhusten, vammaisten ja muiden erityis-

ryhmien tarpeiden, kuten riittävän esteettö-
myyden ja levähdyspaikkojen, huomioon ot-
tamista. Kadun kalusteilla säännöksessä tar-
koitetaan erilaisia kadulla kunnan asettamina
olevia laitteita, kuten kukka-astioita ja penk-
kejä.

Kadun kalusteiden kunnossapito kuuluu
osana kadun kunnossapitoa pääsääntöisesti
kunnalle, ellei kunnossapitovelvollisuutta ole
jaettu toisin kävelykaduilla, pihakaduilla tai
muilla erityistä liikennetarvetta palvelevilla
kaduilla. Ravintoloiden ulkoterasseilla sijait-
sevien kalusteiden kunnossapito voidaan
määrätä sopimuksin niiden sijoittamiseen lu-
van saaneen yrittäjän tehtäväksi.

Kadun kalusteet lisätään kunnan puh-
taanapitovelvollisuuteen kuuluviksi.

2.3.3. Tontille johtavan kulkutien kunnos- sapito

Tonttiliittymän ja sen alla olevaan avo-
ojaan liittyvän rummun pitäminen läpi vuo-
den toimivana on jo aiemmin tulkittu kuulu-
van tontinomistajan tehtäviin. Nyt tämä kun-
nossapitovelvollisuus todetaan laissa. Tehtä-
vään kuuluu auraus, aurauspolanteen poisto
ja rummun pitäminen riittävässä määrin toi-
mivana poistamalla sadevesien kulkua estävä
jää, lumi, lehdet ja roskat. Vastaavasti maan-
käyttö- ja rakennuslain (132/1999) 88 §:n
mukaan kiinteistön omistaja tai haltija vastaa
kustannuksellaan tonttiliittymän rakentami-
sesta rakennetun kadun ajoradan reunasta
kiinteistölleen.

2.3.4. Osittainen kunnossapito kelkalla kulkemista varten

Kadun, esimerkiksi sen jalkakäytävän tai
jalankulku- ja pyörätien osittainen kunnossa-
pito kelkalla kulkemista varten ilman liuk-
kauden torjuntaa mahdollistetaan lain nimen-
omaisella säännöksellä, jos liikenteelle ei ai-
heudu huomattavaa haittaa. Asiasta on kui-
tenkin tehtävä erillinen kunnan päätös ja il-
moitettava asianmukaisesti.

Säännöksellä pyritään turvaamaan etenkin
maaseututaajamissa vallitseva käytäntö pot-
kukelkkojen ja lasten pulkkien reittien jättä-
misestä hiekoittamatta.

2.4. Kunnan velvollisuus ottaa huolehtiakseen tontinomistajan kunnossapitotehtävät

Kunnalla on jo aiemmin ollut oikeus kadulla ottaa huolehtiakseen tontinomistajille kuuluvista kunnossapito- ja puhtaanapitotehtävistä. Tämä oikeus säilytetään edelleen.

Kunnalle esitetään velvollisuutta ottaa pientalovaltaisilla alueilla tontinomistajalle kuuluvat jalkakäytävän kunnossapitotehtävät huolehtiakseen, mikäli laissa määritellyt kunnossapidon laatutasoa ei saavuteta taikka kunnossapitotehtävät jakautuvat alueen tontinomistajien kesken erityisen epätasapuolisesti. Edellytyksenä kuitenkin olisi, että kunnossapito voidaan järjestää tarkoituksenmukaisena alueellisena kokonaisuutena ja alue soveltuu koneelliseen kunnossapitoon.

Huolehtiakseen ottamistaan tehtävistä kunta voi periä kunnallisen taksan mukaisen maksun, joka perustuu aiheutuneisiin kustannuksiin.

Tontinomistajien velvollisuuksia muuttavien kunnan päätösten valmistelua muutetaan siten, että ehdotuksesta kuulemisessa käytetään ilmoittamista kunnan ilmoitustaululla ja vähintään yhdessä paikkakunnalla ilmestyvässä sanomalehdessä. Ehdotuksesta annetaan tieto aloitteen tekijöille kirjeellä. Mikäli ehdotus merkitsee muutosta tontinomistajien tehtäviin, ehdotuksesta ilmoittamiseen käytetään myös tavallista kirjettä niille tontinomistajille, joita asia koskee. Tiedoksianto päätöksestä aloitteen tekijöille ja tontinomistajille tapahtuu hallintolain (434/2003) mukaisesti.

2.5. Kadun puhtaanapitoa koskevat muutokset

Laissa määritellään tontinomistajien puhtaanapitovelvollisuuteen kuuluvaksi katualueella enintään 3 metrin etäisyydelle tontin rajasta ulottuvan, tonttiin välittömästi rajoittuvan viherkaistan ja ojan siistinä pitäminen.

Tavoitteena on yhtenäisen puhtaanapidon laatutason saavuttaminen. Tässä säänneltyt ojat ja viherkaistat sijaitsevat tavallisesti pientaloalueilla, ne rajoittuvat välittömästi tonttialueisiin, eivätkä ne yleensä sovellu koneelliseen hoitoon. Siten säännösehdotus pa-

rantaa pientaloalueiden siisteyttä.

Kadulle pudonneiden puun tai pensaan lehtien poisto määritellään osaksi kadun puhtaanapitoa, joka kuuluu tontin omistajille pääsääntöisesti kadun ajoradan puoliväliin asti. Säännöksen tavoitteena on poistaa lain tulkinnessa vallinnut epäselvyys nimenomaisella lain säännöksellä.

2.6. Mahdollisuus antaa kunnallisia määräyksiä

Esitetään uudelleen mahdollisuus antaa paikallisista oloista johtuvia katujen ja yleisten alueiden kunnossapitoa ja puhtaanapitoa koskevia kunnallisia määräyksiä. Järjestyslain (612/2003) säätämisen yhteydessä mainittu säännös on kumottu, eivätkä kunnalliset järjestyssäännöt, joissa kunnossa- ja puhtaanapidosta oli tarkempia määräyksiä, ole enää voimassa 1.10.2003 jälkeen. Määräykset voivat olla luonteeltaan kunnossa- ja puhtaanapidon laatutason tavoitteita täsmentäviä. Tavoitteena on turvata mahdollisuus ottaa paikalliset olot huomioon.

Määräykset laaditaan kunnassa vuorovaihteisesti rakennusjärjestyksen tapaan.

2.7. Kadulla ja yleisillä alueilla tehtävien töiden ohjaus

Kadulla ja yleisillä alueilla tehtävissä töissä esitetään otettavaksi käyttöön ilmoitusmenetely sekä kunnan mahdollisuus antaa määräyksiä töiden suorittamisesta.

Kansainvälinen vertailu osoittaa, että Ruotsissa ja Isossa Britanniassa on jo olemassa Suomeen esitetyn järjestelmän kaltaiset menettelytavat: Ruotsissa laki antaa kadulla tehtävien töiden ohjaukselle ja valvonnalle puitteet, tarkemmat määräykset ovat kuntakohtaisia. Kaivaminen ja rakentaminen yleisellä paikalla edellyttää katuviranomaisen lupaa. Laitteiden sijoittamiseen tarvitaan lisäksi kunnan lupa. Yritykset ja kunnat tekevät sopimuksia laitteiden sijoittamisen periaatteista. Kadulla työskentelystä peritään maksua, joka rinnastetaan pysäköintimaksuihin, tontinvuokriin ja muihin yleisen alueen käytöstä perittäviin maksuihin. Kuntakohtaisesti määrättävän maksun suuruus perustuu alueen sijaintiin, laajuuteen ja aikaan. Laki mahdollis-

taa uhkasakon ja teettämishukan käytön, mutta ei viivästyneestä työstä tai laadun heikkoudesta perittävää maksua. Määräysten rikkomisesta aiheutuneet maksut ovat sopimusperusteisia.

Isossa Britanniassa kadulla tehtävien töiden ohjaus rakentuu vuonna 1991 annetun katu- lain ja sen nojalla annettujen asetusten va- raan. Asetuksilla määrätään yksityiskohtai- sesti ja yleisvaltakunnallisesti muun muassa erilaisten maksujen suuruus. Viranomaiset eivät voi rajoittaa laitteiden sijoittamista ka- dulle. Viranomaiset voivat kuitenkin puuttua työskentelytapaan, -aikaan ja haluttuun laa- tuun. Ilmoitusvelvollisuus koskee töiden aloittamista ja laitteiden sijaintia. Kunta voi edellyttää kadulla töitä tekevilta katutyöli- senssin suorittamista ammattitaidon varmis- tamiseksi. Työmaat on pidettävä siistinä ja turvallisina. Työ ei saa viivästyä. Viran- omaisten käytössä olevien keinojen tehostee- na on sakon uhka. Työn tekemisestä määrä- ajassa ei peritä maksua, mutta työn viivästy- misestä peritään maksu. Maksujen perusteet määrätään valtakunnallisesti.

Suomessa kunnilla on maankäyttö- ja ra- kennuslain 84 §:n mukainen kadunpitoon kuuluva yhteensovittamistehtävä, joka kos- kee katualueita sekä sen yläpuolisia ja ala- puolisia johtoja, laitteita ja rakenteita. Vas- taavan kaltainen koordinoitutehtävä kunnilla on myös viestintämarkkinalain (393/2003) 110 §:n nojalla.

Ilmoitusvelvollisuus kadulla ja yleisillä alueilla tehtävistä töistä on välttämätön, jotta kunta voisi olla ajantasaisesti selvillä tehtä- vistä töistä ja huolehtia sille säädetyistä yh- teensovittamistehtävistä. Yhteensovittamisen tarkoituksena on huolehtia siitä, että kaikki yhdyskunnan ja kiinteistöjen toiminnan kan- nalta oleelliset verkostot ja laitteet voidaan sijoittaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Sa- malla pyritään huolehtimaan siitä, että kaivu- töiden yhteydessä ei vahingoiteta alueella ennestään olevia johtoja, laitteita tai katura- kenteita. Töistä selvillä olo on tarpeen myös siksi, että kunnalla on aina viime kädessä vastuu kadun ja yleisen alueen kunnossapi- don järjestämisestä silloinkin, kun joku muu tekee töitä alueella. Valvonnan tarkoituksena on lisäksi huolehtia kadun ja yleisen alueen pitämisestä esteettömänä ja viihtyisänä

maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla.

2.8. Maksuja koskevat säännökset yhdis- tetään ja yhtenäistetään

Kunta hyväksyisi kuten ennenkin maksun määräämisen perusteet sisältävän taksan kaikkien maksujen osalta.

Kunnan oikeus periä maksu sen ottaessa huolehtiakseen kadun kunnossapitoa koske- vista tontinomistajien velvollisuuksista säilyy entisellään, mutta siirretään uuteen 14 b §:ään. Kunnan oikeus periä maksu sen otta- essa huolehtiakseen kadun puhtaanapitoa koskevista tontinomistajien velvollisuuksista muutetaan vastaamaan kunnossapitoa niin, että maksu voidaan periä vuosittain keski- määräisten kustannusten sijasta aiheutuneiden kustannusten mukaisena.

Kadulla ja yleisillä alueilla tehtäviä töitä koskevien ilmoitusten tarkastamisesta ja töiden valvonnasta aiheutuneista kustannuksista kunnalle esitetään oikeutta periä maksu il- moitusvelvolliselta. Samoin kunta voisi periä kohtuullisen maksun kadun ja yleisen alueen tilapäisestä rajaamisesta työmaana pois ylei- sestä käytöstä. Maksun perusteena olisi aika, alueen laajuus ja alueen keskeisyys. Sään- nökseen tavoitteena on kohdistaa kustannukset aiheuttajan maksettavaksi. Kadulla ja yleisil- lä alueilla tehtävästä työstä valtaosa liittyy ta- loudellisesti kannattavan liiketoiminnan har- joittamiseen, eikä siten ole perusteltua, että kunnalle töiden ohjauksesta aiheutuvia kus- tannuksia maksettaisiin julkisista varoista. Säännösten tavoitteena ei kuitenkaan ole muodostaa näistä maksuista kunnan muiden toimintojen rahoittamisen tulonlähdeksi. Tä- mä ilmenee myös maksujen perustumisena aiheutuneisiin kustannuksiin ja maksujen kohtuullisuusperiaatteesta.

Välittömän vaaran torjumisesta aiheutuneet kunnan ja poliisin erityiset kustannukset voi- taisiin periä vaaran aiheuttajalta 14 b §:n mukaisesti.

2.9. Valvonnan ja hallinnollisten pakko- keinojen tehostaminen

Valvontaviranomaisena toimisi kunnan määräämä viranomaisen nykyisen rakennus-

lautakunnan sijasta.

Poliisi on aiemminkin toiminut tämän lain mukaisena valvontaviranomaisena, mutta poliisin ja kunnan toimivalta valvonnassa erotetaan toisistaan itsenäiseksi. Kunnan valvova viranomaisen toimii valvojana koko lain velvollisuuksien hoitamisen osalta. Poliisin valvonta kohdistetaan ainoastaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta tarpeelliseen valvontaan kunnan viranomaisen ohella.

Kunnan valvontatehtäviä voidaan siirtää kuntalain mukaisesti. Hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisen päätösvaltaa ei kuitenkaan voida kuntalain (365/1995) 14 §:n mukaan siirtää muulle kuin monijäseniselle toimielimelle.

Lain nimenomaisella säännöksellä mahdollistetaan välittömän hallintopakon käyttö, mikäli välitön vaara uhkaa kadun tai yleisen alueen käyttäjien turvallisuutta. Keinoina voisivat olla esimerkiksi aitaaminen, vaarasta ilmoittaminen, kuopan täyttäminen ja irtaimen esineen siirtäminen.

Kunnan laiminlyödessä velvollisuutensa alueellinen ympäristökeskus voi velvoittaa sen hoitamaan tehtävänsä sakon uhalla. Mahdollisuus velvoittamiseen ulotetaan kunnan toimiin myös silloin, kun velvollisuus perustuu siihen, että kunta on tontinomistaja.

Ulkasakkoa koskevan menettelyn osalta viitataan uhkasakkolakiin (1113/1990).

2.10. Muutoksenhaun uudistaminen

Muutoksenhaku tämän lain mukaisista päätöksistä järjestetään siten, että muista kuin laissa erikseen mainituista päätöksistä muutoksenhaku tapahtuu hallintolainkäyttölain (586/1996) mukaisesti.

Päätöksiin, joissa on kysymys kunnallisen päätöksenteon yleisestä kontrollista, saa hakea muutosta valittamalla kuntalain mukaisesti. Näitä päätöksiä ovat kunnossa- ja puhtaanapitoa koskevien kunnan määräysten hyväksyminen, kunnan valvontaviranomaisesta päättäminen ja sen tehtävien siirtäminen, sekä maksujen määrätymisen perusteet sisältävän kunnallisen taksan hyväksyminen.

2.11. Rangaistussäännöksen tarkistaminen

Rangaistussäännös tämän lain 17 §:ssä tar-

kistetaan siten, että rangaistavat laiminlyönnit yksilöidään säännösviittauksin ja velvoitteittain. Teon rangaistavuus edellyttäisi lain mukaisen velvoitteen laiminlyönnin lisäksi sitä, ettei teko ole vähäinen ja ettei samasta laiminlyönnistä ole määrätty uhkasakkoa eikä teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Kadulla ja yleisillä alueilla tehtävien töiden ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti olisi niin ikään rangaistavaa.

2.12. Viittaukset maankäyttö- ja rakennuslakiin

Laissa viitataan kadun kunnossa- ja puhtaanapitovelvollisuuden alkamisen osalta maankäyttö- ja rakennuslakiin ja sen 86 §:n 3 momentin mukaiseen kadunpitopäätökseen.

Samoin tarkistetaan lain sanamuoto maankäyttö- ja rakennuslain tonttijakoa koskevien käsitteiden mukaiseksi.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Yhteenvedona voidaan todeta, että ehdotuksen taloudelliset vaikutukset ovat kuntatalouden kannalta tasapainossa. Esitys on käsitelty 23.3.2004 kunnallistalouden- ja hallinnon neuvottelukunnassa, joka puoltaa esityksen hyväksymistä. Kuntien 1—2 miljoonan euron menonlisäyksiä yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden kunnossapidosta sekä ajoratojen hiekanpoistosta vastaavat likimäärin samansuuruisiksi arvioitavat tulonlisäykset kadulla tehtävien töiden valvonnasta.

Lakiehdotus ei merkittävästi vaikuta katu- ja yleisten alueiden kunnossapidon ja puhtaanapidon kokonaiskustannuksiin, koska jokseenkin samat työt tehdään ennestäänkin. Lakiehdotuksen tarkoituksena on yhtenäistää tehtävien jakautumista ja vastuita eri osapuolten välillä pääosin nykyistä käytäntöä vastaavaksi. Lainmuutoksen keskeiset taloudelliset muutosvaikutukset kohdistuvat yhdistettyihin jalankulku- ja pyöräteihin, liukauden torjuntaan käytetyn kiviaineksen poistoon, kunnan velvollisuuteen ottaa pientaloalueilla hoitaakseen tontinomistajien kunnossapitotehtäviä, kadulla ja yleisellä alueella tehtävien töiden valvontaan sekä

kunnossapidon laatusovaitimusten muutosten vaikutuksiin. Kustannusvaikutuksia voidaan arvioida vain karkeasti, koska täsmällisiä tietoja ei kaikilta osin ole saatavissa. Kunnan talouteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnin epävarmuutta lisää se, että sekä voimassa olevan lain että ehdotettujen lainmuutosten mukaan kunnalla on oikeus, mutta ei velvollisuutta periä maksua huolehtiakseen ottamistaan tontinomistajien tehtävistä. Taloudellisia vaikutuksia koskevat tiedot perustuvat pääosin Suomen Kuntaliiton kokoamiin tietoihin.

Yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden osalta on vallitseva käytäntö, että kunnossapidon on katsottu kuuluvan kunnalle. Muutamissa kaupungeissa yhdistetyt jalankulku- ja pyörätiet on tulkittu kunnossapidon mielessä jalkakäytäväksi ja siten talvikunnossapidon osalta kuuluviksi tontinomistajien vastuulle. Tälle kannalle asetui ratkaisussaan vuonna 1999 myös korkein hallinto-oikeus. Yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden talvikunnossapidon kustannusten on arvioitu olevan yhteensä 9 miljoonaa euroa vuodessa. Kun kunnat ovat pääsääntöisesti ennestäänkin kustannuksellaan huolehtineet yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden talvikunnossapidosta, voidaan lakiehdotuksen kustannusvaikutukseksi laskea talvikunnossapidon siirtyminen kunnalle niissä kunnissa, joissa tontinomistajat ovat vastanneet yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden talvikunnossapidosta. Kustannusvaikutus kunnille jalankulku- ja pyöräteiden kunnossapitovastuun laajenemisesta lienee yhteensä suuruusluokkaa 0,5—1,0 miljoonaa euroa vuodessa.

Liukkauden torjuntaan käytetyn kiviaineksen poistaminen esitetään lakiehdotuksessa täsmennettäväksi talvikunnossapitoon kuuluvaksi eli ajoradalla kunnan ja jalkakäytävällä tontinomistajan tehtäväksi. Kunnat ovat jo aiemminkin varsin yleisesti huolehtineet kiviaineksen poistamisesta keväisin pölyhaittojen minimoimiseksi. Osa kunnista on voimassa olevan lain mukaisesti katsonut kevätsiivouksen kuuluvan puhtaanapitona tontinomistajille. Näille kunnille lakiehdotukseen otettu muutos aiheuttaa lisäkustannuksia, joiden suuruusluokka yhteensä on karkeasti arvioituna 0,5—1 miljoonaa euroa vuodessa.

Lakiehdotus velvoittaisi kunnan eräin edel-

lytyksin ottamaan tontinomistajalle kuuluvan jalkakäytävien talvikunnossapidon hoitaakseen. Koska kunta voi periä tehtävistä aiheutuneet kustannukset tontinomistajilta, niin lakiehdotus ei aiheuttaisi tältä osin kokonaiskustannusvastuun siirtoa kunnan ja tontinomistajien välillä. Sen sijaan tontinomistajien kesken kustannusten kohdistumisessa aiheutuisi siirtymistä. Kunnan ottaessa tontinomistajille kuuluvat tehtävät hoitaakseen, peritään niistä aiheutuvat kustannukset hyväksytyin taksan mukaisina maksuina kaikilta alueen yleiseen käyttöön luovutettujen katujen varilla olevien tonttien omistajilta riippumatta siitä, onko tontin kohdalla jalkakäytävää vai ei. Tontinomistajien hoitaessa jalkakäytävien talvikunnossapidon itse, kohdistuvat kunnossapitovastuu ja kustannukset vain niille tonteille, joiden kohdalla on jalkakäytävä. Kunnossapitotehtävien siirtyessä kunnalle vähennee tontinomistajien itse tekemän ”ilmaisen” työn osuus, minkä voidaan tulkita kasvattavan kunnossapidon kokonaiskustannuksia. Toisaalta kunta pystyy teettämään koneellisen työn edullisemmin suurina yhtenäisinä alueina kuin yksittäinen tontinomistaja.

Lakiehdotuksen 10 §:ään otettu säännös tontin rajaan rajoittuvan viherkaistan ja ojan puhtaanapidon kuulumisesta enintään kolmen metrin leveydeltä tontinomistajalle siirtää vastuun ja myös työstä aiheutuvat kustannukset kunnalta tontinomistajalle. Kustannuksia yksittäisen tontinomistajan osalta on pidettävä vähäisinä. Kunnille tämän vastuun siirtämisestä aiheutuu säästöä, joka kuitenkin on pieni, koska kuntien resurssit eivät todellisuudessa ole juurikaan riittäneet näiden viherkaistojen hoitamiseen.

Kadulla tehtävien töiden ohjaus kuuluu kunnalle jo maankäyttö- ja rakennuslain mukaan. Viestintämarkkinain mukaan kunnalla on telekaapeleita koskeva yhteensovittamisvelvollisuus muillakin alueilla. Kunnossa- ja puhtaanapidon järjestämisestä vastuullisena kunnalla on töiden valvonta- ja ohjaustehtäviä muillakin yleisillä alueilla.

Kunnat ovat hoitaneet ohjaustehtäviä omalla kustannuksellaan. Lakiehdotus oikeuttaisi perimään tarkastus- ja valvontatehtävien kustannukset kattavan maksun. Maksun periminen siirtäisi kustannukset aiheuttamisperiaatteen mukaan kadulla ja yleisellä alu-

eella töitä tekeville ilmoitusvelvollisille, joita ovat muun muassa johtoja rakentavat yritykset ja laitokset, rakennustyömaat ja mainoslaitteiden pystyttäjät. Kustannusvaikutuksen arvioiminen on erittäin vaikeaa johtuen muun muassa siitä, että kunnalla ei olisi velvollisuutta maksun perimiseen. Todennäköistä on, että maksu otettaisiin käyttöön lähinnä suurimmissa kaupungeissa ja kunnissa, joissa yleisten alueiden töiden ohjaamiseen on suurin tarve. Suomen Kuntaliiton tekemä karkea arvio on, että kokonaismaksukertymä vastaisi muutaman kymmenen (30–50) henkilötyövuoden kustannuksia eli olisi suuruusluokkaa 2 miljoonaa euroa vuodessa.

Lakiehdotuksen 14 b §:n mukaan kunta voisi periä maksun myös kadun tai yleisen alueen käyttämisestä työmaana silloin, kun alue rajataan pois yleisestä käytöstä. Tällaista maksua on kunnissa aiemminkin peritty talonrakennustyömailta, kun niiden käyttöön on aidattu katualuetta. Näistä perityt vuokrat ovat vaihdelleet kunnittain ja myös riippuen aidatun alueen sijainnista. Maksut ovat tavallisesti olleet 0,2–0,5 euroa/m²/viikko. Tällaisella hinnoittelulla esimerkiksi 5 metriä leveän jalkakäytävän sulkemisesta työmaa-alueeksi 100 metrin pituudelta viikoksi maksu olisi 100–250 euroa. Vertailun vuoksi todettakoon, että tavanomaisen kaapelikanavan rakentamiskustannukset samalle matkalle ovat arviolta noin 10 000 euroa, joskin vaihtelu voi olla hyvinkin suuri paikasta ja rakenteista riippuen. Maksun kokonaiskustannusvaikutusta on vaikea arvioida, koska maksu otettaneen käyttöön vain suuremmissa kaupungeissa ja kunnissa, joissa on tarpeen tehostaa kadulla ja muilla yleisillä alueilla tehtävien töiden ohjausta. Toisaalta yleisten alueiden valtaamista ja maksun perimisen tarvetta voidaan merkittävästi vähentää varautumalla tuleviin tarpeisiin ennakolta tehtävillä putkituksilla sekä huolellisella työnsuunnittelulla ja ripeällä toteuttamisella.

Ehdotetut maksut koskisivat lähinnä liiketoimintaa harjoittavia yrityksiä, jotka edelleen siirtävät kustannukset palveluistaan perimiinsä maksuihin. Suuruudeltaan maksut eivät olisi merkittävä erä niiden toimijoiden taloudessa, joihin ne kohdistuisivat. Tavoitteena onkin ensisijaisesti aiheuttaja maksaa -periaatteen soveltamisella pyrkiä minimoi-

maan kaduilla ja yleisillä alueilla tehtävistä töistä niiden käyttäjille aiheutuvia haittoja.

Kunnossapidon toimenpiteiden oikealla kohdistamisella on mahdollista saada kokonaistaloudellisia säästöjä. Kunnossapidon vaatimusten määrittely laissa uudella tavalla mahdollistaa toimenpiteiden priorisoinnin otamalla huomioon kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, vuorokaudenaika, säätila ja sen ennakoitavissa olevat muutokset, eri liikennemuotojen, kuten moottoriajoneuvoliikenteen, jalankulun ja polkupyöräilyn tarpeet sekä liikenneturvallisuus ja esteetömyys. Runsaasti liikennöidyillä kaupunkikeskustojen kaduilla voidaan siten edellyttää keskimääräistä parempaa kunnossapidon tasoa, vaikka kustannukset olisivatkin suuremmat kuin saman kokoisella alueella syrjäisemmällä paikalla. Jalankulkijoiden ja polkupyöräilijöiden hoitoa vaativien liukastumis- ja kaatumistapaturmien määräksi on viime vuosina tehtyjen selvitysten pohjalta arvioitu noin 60 000–70 000 tapaturmaa vuodessa, joista 80 % tapahtuu yleisillä alueilla. Tapaturmista aiheutuvien kustannusten on arvioitu olevan 300–400 miljoonaa euroa vuodessa. Arvioiduista kokonaiskustannuksista sairaanhoidon osuus on noin 13 %, menetetyt työpanoksen osuus on noin 22 % ja hyvinvoinnin menetyksen osuus on noin 65 %. Lakiehdotuksen keskeiset uudistukset tähtäävät erityisesti jalankulun ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen. Jos näiden avulla tapaturmien määrä saadaan osittainkin väheneämään, kokonaistaloudelliset säästöt voivat olla merkittävät. Pienikin vähennys tapaturmien kokonaistaloudellisissa kustannuksissa vastaa suurta osuutta talvikunnossapidon kustannuksista.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Lainmuutoksella kuntien henkilöstön määrä tämän lain mukaisissa tehtävissä ei merkittävästi muutu. Kadulla ja yleisellä alueella tehtävien töiden ohjauksen ja valvonnan tehostaminen kunnissa ja aiempaa laajempi huolehtiminen tontinomistajille kuuluvista tehtävistä voi joissain kunnissa edellyttää henkilöstön määrän vähäistä lisäämistä.

Valtionvalvontaa harjoittavat poliisi ja alu-

eellinen ympäristökeskus pääosin säilyttävät aiemmat tehtävänsä. Lainmuutoksen jälkeen uuden hallinto- ja oikeuskäytännön muodostuminen saattaa aluksi lisätä viranomaisten koulutuksen tarvetta ja valitusten määrää.

Yhdistettyjen jalankulku- ja pyöräteiden kunnossapitovastuun siirtyminen tontinomistajilta kunnille vähentää tontinomistajien työtä ja lisää kuntien teettämän työn määrää. Käytännössä tehtävät yleensä siirrettäneen sopimuksilla alueurakoitsijoille.

Tontinomistajien tekemän työn määrä etenkin omakotialueilla vähenee kuntien ottaessa aiempaa useammin huolehtiakseen kunnossapidon tai puhtaanapidon alueellisia kokonaisuuksia. Omakotialueilla tämä usein merkitsee tontinomistajan oman työn korvaantumista kunnan teettämällä työllä. Tontinomistajien oma työ lisääntyy hieman tonttiin rajoittuvan viherkaistan ja ojan puhtaanapidossa.

Kunnat ja tontinomistajat teettävät yhä enenevässä määrässä kunnossa- ja puhtaanapitotehtävät urakoitsijoilla. Yksityisten yritysten palveluksessa olevan henkilökunnan määrä lisääntyy entisestään.

3.3. Ympäristövaikutukset

Liukkauden estoon käytetyn kiviaineksen poistamista koskevilla säännöksillä pyritään osaltaan katupölystä aiheutuvien haittojen lieventämiseen ja ilman laadun paranemiseen.

Tontinomistajille esitetään velvollisuus tonttiin rajoittuvan viherkaistan ja ojan kasvillisuuden siistinä pitämiseen. Tällä hetkellä nämä alueet ovat usein jääneet hoitamatta, koska kunnilla ei ole ollut henkilöstöä eikä kalustoa niiden hoitamiseen. Monet tontinomistajat ovat tosin hoitaneet näitä alueita ilman lain velvoitustakin. Alueen siistiminen parantaa ympäristökuvaa ja edistää jopa terveellisyttä, koska haitalliset rikkakasvit, kuten pujo, vähenevät.

3.4. Vaikutukset eri kansalaisryhmien asemaan

Lainmuutoksella pyritään parantamaan jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden asemaa korostamalla näiden ryhmien tarpeita kunnos-

sapidossa. Samaa tavoitetta pyritään edistämään siirtämällä pyörätiet sekä rakenteellisesti toisistaan erottamattomat jalankulku- ja pyörätiet yhtenäisesti kunnan kunnossapitovastuulle.

Lainmuutoksella pyritään edistämään pien- ja taloalueiden raskaaksi koettujen talvikunnossapitotehtävien siirtymistä yhä enenevässä määrässä kunnille.

Kadulla ja yleisillä alueilla tehtävien töiden ohjauksen ja valvonnan tehostamisen mahdollistavilla säännöksillä edistetään jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden liikenteen väylien esteettömyyttä, mikä helpottaa varsinkin iäkkäiden, vammaisten ja muiden erityisryhmien liikkumista.

4. Asian valmistelu

4.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Lainmuutoksen valmistelu on tapahtunut virkatyönä ympäristöministeriössä sekä sidosryhmäyhteistyössä seuraavasti:

Suomen Kuntaliiton johdolla laaditun, kunnan ja kiinteistöjen työnjakoa katujen kunnossa- ja puhtaanapidossa koskevan selvityksen valmistuttua vuonna 2001 järjestettiin katujen ja yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanpidosta vastaavien tahojen ja heitä edustavien yhteisöjen neuvottelu lainmuutoksen tavoitteiden hahmottamiseksi huhtikuussa 2002.

Kokouksen perusteella muotoutuneista lainmuutoksen tavoitteista järjestettiin lausuntokierros alkusyksystä 2002. Lausuntojen ja sidosryhmäyöskentelyn pohjalta laadittiin hallituksen esitysehdotus, josta järjestettiin laaja lausuntokierros alkusyksystä 2003. Lausuntoja käsiteltiin sidosryhmäyhteistyössä ja lainmuutoksen erityiskysymyksistä järjestettiin useita neuvotteluja. Valmistelussa on käytetty aineistona lukuisia alan tutkimuksia ja selvityksiä. Lausuntojen, selvitysten ja neuvottelujen perusteella hallituksen esitysehdotusta tarkistettiin useissa kohdissa ennen hallituksen esityksen antamista.

4.2. Lausunnot

Ehdotuksesta hallituksen esitykseksi pyydettiin 17.7.2003 lausunnot yhteensä noin 90

eri taholta, jotka edustavat monipuolisesti valtion ja kunnan viranomaisia, kadun ja yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidon vastuutahoja, kadun ja yleisten alueiden käyttäjiä sekä kadulla töitä tekeviä. Lausuntoa pyydettiin hallituksen esitysehdotuksesta sekä samalla siitä, onko lain kokonaisuudistus tarpeen ja mitkä sen periaatteet olisivat.

Loppusyksyyn 2003 mennessä ympäristöministeriöön toimitettiin yhteensä 52 lausuntoa. Lausunnoissa varsin yleisesti kannatettiin esitysehdotusta, eikä yhtään koko lainmuutosta vastustavaa lausuntoa saatu. Lain kokonaisuudistusta ei pidetty tarpeellisena tässä vaiheessa.

Oikeusministeriön, sisäasianministeriön, puolustusministeriön, liikenne- ja viestintäministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön lausunnoissa esitetyt näkökohdat on pyritty pääosin ottamaan huomioon esitystä valmisteltaessa.

Kuntien lausunnoissa ehdotusta yleensä pidettiin tarpeellisena ja lain tulkintaa selkeyttävänä. Kunnat pitivät tärkeänä lainmuutoksen saattamista nopeasti voimaan. Kahdessa lausunnossa ehdotettiin lainmuutokselle siirtymäsäännöstä kunnille tulevien uusien velvoitteiden takia.

Useat kadulla töitä tekevät tahot, etenkin teleala, vastustivat lausunnoissa kadulla tehtäviä töitä ja niistä perittäviä maksuja koskevia säännöksiä, koska ne muun muassa hidastaisivat ja hankaloittaisivat tietoyhteiskunnan kehitystä ja olisivat ongelmallisia sähköisen viestinnän direktiivien ja uuden viestintämarkkinalain kannalta. Useat muut lausunnonantajat kuitenkin pitivät myös kadulla tehtäviä töitä koskevia säännöksiä tarpeellisina. Säännöksiä pidetään tarpeellisina

aiemmin kohdissa 2.7 ja 2.8 esitetyistä esteettömyyteen, yhteensovittamiseen ja valvonnan organisointiin liittyvistä syistä. Maksujen kohtuullisuuteen on kuitenkin säännöksessä ja sen perusteluissa kiinnitetty erityistä huomiota.

Valtion viranomaiset ja erityisalojen asiantuntijat ovat yleensä puolsivat ehdotusta, mutta ovat esittäneet joitakin täsmennyksiä lakitekstiin ja perusteluihin.

Lausuntojen johdosta saatu palaute käsiteltiin sidosryhmäkokouksessa joulukuussa 2003, ja sen perusteella hallituksen esitykseen tehtiin eräitä muutoksia:

- lainmuutoksen voimaantulolle esitetään siirtymäsäännös kuntien velvollisuuksien laajenemisen osalta;

- lain rangaistussäännös saatettiin ajan tasalle;

- lakiin ei esitetä vahingonkorvauslakiin nähden erillistä vahingonkorvaussäännöstä;

- lakiin ei sisällytetä jätteenkeräysastioita koskevaa säännöstä, vaan niitä koskevia kunnallisia määräyksiä voidaan antaa jätelain nojalla.

Lainmuutosta ja sen perusteluja täsmennettiin useissa kohdissa, kuten esimerkiksi:

- kunnossapidon laatutasossa otetaan huomioon säätilan ennakoitavissa olevat muutokset ja esteettömyys;

- kunnan velvollisuuksien laajentaminen tontinomistajien kunnossapitotehtäviin rajattiin koskemaan pientalovaltaisia alueita;

- kadulla ja yleisellä alueella tehtäviä töitä koskevaa säännöstä yksinkertaistettiin ja tehtiin johdonmukaisemmaksi;

- poliisin ja alueellisen ympäristökeskuksen tehtäviä täsmennettiin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

2 §. Laki koskee eri aikoina asemakaavoissa osoitettuja katuja, jotka on luovutettu tai katsottava luovutetuksi yleiseen käyttöön katuna. Maankäyttö- ja rakennuslain tultua voimaan 1.1.2000 tähän lakiin on tarpeen lisätä aiempien asemakaavaa koskevien sää-

dösten eli asemakaavalain (145/1931) ja rakennuslain (370/1958) lisäksi viittaus 1.1.2000 voimaan tulleeseen maankäyttö- ja rakennuslakiin. Kadunpitopäätöksestä säädetään lain 86 §:n 3 momentissa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 219 §:n 2 momentin siirtymäsäännöksen mukaan aiemman lainsäädännön mukaan yleiseen käyt-

töön luovutetut ja yleisessä käytössä olevat kadut ja rakennuskaavatiet siirtyivät maankäyttö- ja rakennuslain voimaan tullessa kadunpidon piiriin ilman eri päätöstä.

Tämä laki koskee yleiseen käyttöön luovutettuja katuja. Maankäyttö- ja rakennuslain 73 §:n mukaan ranta-asemakaavasta on voimassa 73 §:ssä mainittujen kaavan sisältövaatimusten lisäksi mitä asemakaavoista säädetään. Rakennuslain mukainen ranta-asemakaava on voimassa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisena asemakaavana, johon sovelletaan lain 10 luvun mukaisia ranta-alueita koskevia erityisiä säännöksiä.

Pääsäännön mukaan ranta-asemakaava-alueilla kulkuväylät osoitetaan yhteiskäyttö-alueiksi ja niiden toteuttaminen ja ylläpito kuuluu maankäyttö- ja rakennuslain 75 §:n, sellaisena kuin se on laissa 476/2004, mukaan niille kiinteistöille, joiden käyttöä varten yhteiskäyttöalueet on kaavassa osoitettu. Edellä mainitun säännöksen mukaan ranta-asemakaavassa voidaan kuitenkin osoittaa alueita myös yleisiin tarpeisiin (yleiset alueet). Tällaisessa asemakaavassa voidaan erityisellä määräyksellä yleisten alueiden toteuttaminen määrätä kiinteistönomistajan tehtäväksi, jollei sitä ole pidettävä kohtuuttomana asemakaavasta hänelle johtuvan hyödyn vähäisyys huomioon ottaen.

Näin ollen poikkeustapauksissa, kun yleisen alueen toteuttaminen olisi kiinteistönomistajille kohtuutonta, ranta-asemakaavan yleisellä alueella voi sijaita katu, jonka kunnossa- ja puhtaanapitoon sovelletaan kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annettua lakia. Tämän lain mukaiset velvollisuudet alkavat ranta-asemakaava-alueella sijaitsevalla kadulla kuitenkin vasta, kun maankäyttö- ja rakennuslain 86 §:n 3 momentin mukaiset edellytykset täyttyvät eli kun katu tai kadun osa tyydyttää asemakaavan mukaisen toteutuneen maankäytön tarpeen ja sitä koskeva kunnan päätös (kadunpitopäätös) on tehty. Kunta voi harkita, onko kadunpitoon ranta-asemakaava-alueella tarvetta ja tehdä kadunpitopäätöksen. Pääsäännön mukaan ranta-asemakaava-alueella on yksityisiä teitä.

3 §. Pykälän 1 momentti ilmaisee kadun kunnossapidon tavoitteellisen laatutason. Aiempiä laatutason määritelmää tarkistetaan

mainitsemalla erikseen eri liikennemuotojen kuten moottoriajoneuvoliikenteen, jalankulun ja polkupyöräilyn tarpeet sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys. Liikenteen esteettömyydellä kadun kunnossapidon laatutasotavoitteena tarkoitetaan, että eri tavoin liikkuvat voivat iästä tai toimintarajoitteesta riippumatta käyttää katuja ja yleisiä alueita. Säännökseen sisällytetään myös olosuhteita koskeva tarkempi määrittely. Kunnossapidossa otetaan huomioon kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, vuorokaudenaika sekä säätö ja sen ennakoitavissa olevat muutokset.

Kunnan ja tontinomistajien velvollisuutena on pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa. Jos velvollisuus laiminlyödään, siitä voi seurata vastuussa olevalle vahingonkorvausvastuu. Lähtökohtana vastuun syntymisen arvioinnissa on vahingonkorvauslaki (412/1974). Jos kadun kunnossapidosta vastuussa olevan havaitaan laiminlyöneen velvollisuutensa pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa, kuten viivyttämällä kadulta vaadittavan kunnossapitotason saavuttamisessa, siitä voi seurata vahingonkorvausvastuu. Lähtökohtana on siis kadun kunnossapidon vahingonkorvausvastuun perustuminen tuottamukselle eli kadun kunnossapidosta vastuussa olevan on täytynyt syyllistyä johonkin laiminlyöntiin tai muuhun virheeseen. Kadulla liikkujan on pääsääntöisesti voitava luottaa siihen, että kadulla liikkuminen voi tapahtua turvallisesti ja että katu täyttää sille asetetun palvelutehtävän. Myös kadun käyttäjät voivat omilla toimillaan pienentää onnettomuusriskiään varautumalla keliolosuhteiden muutoksiin ja tiedossaan oleviin kadulla tehtäviin töihin ja ottamalla ne riittävästi liikkumisessaan huomioon. Vahingonkorvausvastuuta arvioitaessa on kuitenkin selvitettävä vahingonkärsijän oma tuottamus, joka vahingonkorvauslain perusteella voi alentaa kunnossapidosta vastuussa olevan korvausvastuuta.

Kunnalla on mahdollisuus asettaa vastuullaan olevat kunnossapito- ja puhtaanapitotehtävät tärkeysjärjestykseen ja kaduittain kiireellisyysjärjestyksensä järjestykseen. Vastaavasti tontinomistajan on arvioitava vastuullaan olevien jalkakäytävien sijainnin liikenteellisen

tä keskeisyyttä ja käyttöajankohtia ajoittaesaan ja mitoittaessaan toimenpiteitä. Korkeampaa tasoa ja kiireellisempiä toimia vaaditaan liikenteellisesti keskeisissä paikoissa, kuten kaupunkikeskustoissa ja liikenneasemien läheisyydessä. Kaduilla, joilla on runsaasti moottoriajoneuvoliikennettä, jalankulkua tai polkupyöräilyä, on liikennemäärän takia vaadittava korkeampaa tasoa kuin niillä reiteillä, joilla kyseisten liikennemuotojen määrä on pieni. Kunnossapitotoimenpiteiden pääpaino kohdistetaan palvelemaan liikenteellisesti vilkkainta aikaa. Niinpä yleisinä työssäkäyntiaikoina ja muutenkin päiväsaikaan vaaditaan korkeampaa tasoa kuin iltamyöhään tai varsinkin aamuyöstä.

Säätila ja sen ennakoitavissa olevat muutokset on otettava huomioon siten, että ennalta tiedossa olevaan säätilaan on onnettomuuksien välttämiseksi varauduttava esimerkiksi huolehtimalla lumen aurauksesta ja liukkauden estosta. Poikkeukselliset säätilan vaihtelut on otettava huomioon olosuhteiden sallimalla kohtuullisella tavalla. Esimerkiksi luonnonolosuhteiden äkillinen ennakoitava muutos, kuten lumisade, liukkaus, voimakas sadekuuro, pitkään jatkuva voimakas lumipyry tai myrsky, merkitsee kunnossapidosta vastuussa oleville velvollisuutta ryhtyä toimiin kunnossapidon tason pysyttämiseksi tyydyttävänä. Poikkeuksellisen säätilan aikana tyydyttävän kunnossapidon tason tavoittamisessa voi vastuussa oleva huolehtia ensin liikenteellisesti keskeisistä alueista. Laki ei edellytä kunnossapitokaluston riittävyden mitoittamista kaikkein poikkeuksellisimpia tilanteita varten. Missään kunnossapidon taso ei kuitenkaan saa pitkään alittaa tyydyttävää tasoa. Sekä kadun kunnossapidon että kadulla liikkujien kannalta vahingonkorvaus oikeudellisessa arvioinnissa on merkitystä sillä seikalla, onko säätilan tulevista muutoksista ollut ennakolta saatavissa tietoa esimerkiksi sää tiedotuksissa.

Kadun kunnossapidosta vastuussa olevan vahingonkorvausvastuu on saanut tarkemman sisällön oikeuskäytännön kautta. Lainmuutoksella ei muuteta vahingonkorvausvastuun määräytymisen periaatteita. Laissa tuodaan kuitenkin eri liikennemuotojen tarpeet ja olosuhteet entistä selkeämmin esille niin, että ne voidaan ottaa huomioon harkittaessa

kokonaisarvioon perustuen mahdollista vahingonkorvausvastuuta. Tämän lain mukainen kunnossapitovastuu ja laiminlyönnistä seuraava vahingonkorvausvastuu säilyvät niistä lain mukaan vastaavalla, vaikka työ teetettäisiin sopimukseen perustuen muilla. Tähän voidaan varautua sopimuksiin otettavilla ehdoilla. Ehdotettu 3 §:n 1 momentin säännös vastaa maantielakiin ehdotettua maantien kunnossapitoa koskevaa sääntelyä sellaisena kuin se on hallituksen esityksessä Eduskunnalle maantielaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (33 §) (HE 17 /2004 vp).

Pykälän 3 momenttiin lisätään maininta kadun kalusteiden kuulumisesta kadun kunnossapitovelvollisuuden piiriin. Kadun kalusteilla tarkoitetaan esimerkiksi erilaisia penkkejä tai kukkatelineitä. Niiden kunnossapitovelvollinen määräytyy lain 4 §:n mukaisesti. Pääsäännön mukaan kunnossapitovelvollisuus katualueella kuuluu kunnalle, mutta 4 §:n 4 momentin mukaan kävelykadulla, pihakadulla ja muulla erityistä liikennetarvetta palvelevalla kadulla kunnossapitovelvollisuuden jakautumisesta voidaan erillisellä päätöksellä säännöksessä mainituilla edellytyksillä määrätä myös toisin. Kun kunta myöntää luvan kalusteiden sijoittamiselle rajatulle terassialueelle, niin sen on otettava sopimuksessa huomioon 3 §:n 1 momentin tavoitteet ja niiden aiheuttamat rajoitukset koskien eri liikennemuotojen tarpeita ja liikenneturvallisuutta muun muassa riittävän esteettömän kulun turvaamiseksi.

Pykälän 4 momentissa viitataan 1 momentin mukaiseen täsmennettyyn määritelmään myös kadun talvikunnossapidon osalta. Kadun talvikunnossapitotehtäviä koskevaan luetteloon lisätään niihin yleisen tulkinnan mukaan jo aikaisemminkin kuulunut liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poisto.

Pykälän 5 momentissa jo aiemmin ollutta säännöstä kadun osittaisesta talvikunnossapidosta täsmennetään siten, että kunta voi päättää, ettei määrättyllä kadulla tai kadun osalla, esimerkiksi jalkakäytävällä tai jalankulku- ja pyörätiellä tai niiden osalla torjuta liukkautta, jotta sitä voi käyttää kelkalla kulkemiseen. Riittävä tiedottaminen on tärkeää kelkkojen käytön ja kadulla kulkijoiden turvallisuuden kannalta, minkä vuoksi laissa edellytetään ilmoittamista erillisestä kunnan päätöksestä

jättää katu tai kadun osa osittain ilman liukkauden torjuntaa. Ilmoittaminen voi tapahtua esimerkiksi kylttejä tai liikennemerkkejä käyttäen. Tässä lainkohdassa kelkalla kulkeemisella tarkoitetaan potkukelkkailua ja pulkan vetämistä tai vastaavia kulkutapoja.

4 §. Pykälän 1 momenttiin lisätään selkeyden vuoksi säännös, jolla 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poistaminen jalkakäytävältä kuuluu tontinomistajan kunnossapitovelvollisuuksiin.

Tontinomistajan velvollisuuksiin on jo aiemmin katsottu kuuluneen tontille johtavan kulkutien kunnossapidosta vastaaminen. Kulkutien kunnossapitoon kuuluu tontiliittymän alla olevan avo-ojaan liittyvän rummun pitäminen läpi vuoden toimivana, kuten riittävässä määrässä vapaana lehdistä, roskista, lumesta ja jäätä, sekä tarpeellinen lumen poisto, hiekoitus ja hiekan poisto sekä au-rauspolanteen poisto. Tämä otetaan 2 momenttiin.

Pykälän uudella 3 momentilla säädetään pyörätiet sekä rakenteellisesti toisistaan erottamattomat jalankulku- ja pyörätiet kuuluviksi kunnan kunnossapitovastuuseen. Jalankulku- ja pyöräteiden kunnossapito kuuluu kunnalle, olivatpa ne yhdistettyjä tai maalimerkinnällä toisistaan erotettuja. Mikäli pyörätie kuitenkin on rakenteellisesti ja toiminnallisesti selvästi erotettu jalkakäytävästä esimerkiksi eri tasossa olevalla kiveyksellä, puurivillä tai penkein, niin pyörätien talvikunnossapidosta vastaa kunta ja jalkakäytävän talvikunnossapidosta vastaa 1 ja 3 momentin mukaan tontinomistaja.

8 §. Kunnilla säilyy edelleen 1 momentin mukaisesti mahdollisuus päätöksellään ottaa huolehtiakseen tontinomistajien kunnossapitotehtävistä useamman tontin osalta tai jopa yhdenkin tontin osalta.

Pykälän 2 momenttiin lisätään säännös kunnan velvollisuudesta eräissä tapauksissa ottaa huolehtiakseen tontinomistajille 4 §:n 1 momentin mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä. Säännöksen mukainen velvollisuus syntyy, milloin pientalovaltaisella alueella ei saavuteta 3 §:n 1 momentin mukaista kunnossapidon tasoa tai kunnossapitotehtävät jakautuvat alueen tontinomistajien kesken erityisen epätasapuolisesti. Pientalovaltais-

la alueella on pääasiallisesti omakotitaloja tai rivitaloja. Velvollisuuden syntyminen riittää jompikumpi peruste.

Kunta voi 2 momentin mukaan vapautua velvollisuudesta ottaa huolehtiakseen tontinomistajille kuuluvista kunnossapitotehtävistä, mikäli kunnossapitoa ei voida järjestää tarkoituksenmukaisena alueellisena kokonaisuutena tai alue ei sovellu koneelliseen kunnossapitoon.

Tarkoituksenmukainen alueellinen kokonaisuus voi muodostua liittämällä oleva talvikunnossapitoalue naapurialueeseen tai muodostamalla uusi talvikunnossapitoalue. Ratkaisun on oltava riittävän perusteltu myös toiminnallisesta ja taloudellisesta näkökulmasta.

Kun kunnalle tehdään aloite tontinomistajien tehtävien ottamisesta kunnan huolehdittavaksi, sen käsittelyssä noudatetaan tämän lain 8 a §:n lisäksi kuntalain säännöksiä ja niitä täydentävästi hallintolain säännöksiä. Kunta antaa tämän lainkohdan mukaiseen kirjalliseen aloitteeseen päätöksen, josta aloitteen tehnyt, kuten esimerkiksi tontinomistajat tai yhdistys, voi hakea muutosta tämän lain 18 §:n 2 momentin mukaisesti hallintovalituksella.

Pykälän 3 momenttiin lisätään jo aiemman oikeuskäytännön mukaan voimassa ollut periaate, jonka mukaan kunnan ottaessa viranomaispäätöksellä huolehtiakseen tontinomistajille 4 §:n mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä, vastuu niistä siirtyy kunnalle. Kunnossapitotehtävien siirtyessä sopimuksella kunnalle tai urakoitsijalle vastuu ei siirry, vaan säilyy edelleen sillä, jolle se lain mukaan kuuluu.

8 §:ään, 13 §:ään ja 14 a §:ään ja 16 §:ään perustuvat maksusäännökset on lainmuutoksessa yhtenäisesti esitetty 14 b §:ssä.

8 a §. Pykälän 1 momentissa tarkoitettujen päätösten valmistelussa noudatettavaa menettelyä nykyaikaistetaan. Säännöksessä tarkoitettavat ehdotukset ovat kunnan päätösehdotus kävelykadun, pihakadun tai muun erityistä liikennetarvetta palvelevan kadun kunnossapitovelvollisuuden jakautumisesta toisin kuin mitä 4 §:n 1 momentissa on säädetty sekä kunnan 8 §:n 1 tai 2 momentin mukainen ehdotus ottaa huolehtiakseen tontinomistajille 4 §:n mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä

tä tai olla niitä ottamatta. Tätä menettelyä sovelletaan myös puhtaanapitoon 13 §:n 3 momentin mukaisesti.

Ehdotuksen pitämisestä julkisesti nähtävänä on etukäteen ilmoitettava kunnan ilmoitustaululla ja vähintään yhdessä paikkakunnalla yleisesti levivässä sanomalehdessä. Sellaisesta päätösehdotuksesta, jolla kunta ottaa tontinomistajien tehtäviä huolehtiakseen, on lisäksi annettava tieto tämän alueen tontinomistajille. Aloitteen tekijöille annetaan tieto päätösehdotuksesta. Ilmoitus voidaan lähettää tavallisella kirjeellä. Eri ilmoitustamistavoilla pyritään varmistamaan vuoro-vaikutteinen päätösten valmistelu.

Muistutus ehdotuksesta on jätettävä kunnalle 14 päivän kuluessa ehdotuksen nähtävälle asettamisesta tai kirjeen tiedoksisaamisesta. Muistutuksen tekemiselle varattu 14 vuorokauden määräaika alkaa kulua vasta kun päätösehdotuksen nähtävillä pitämisestä on ilmoitettu. Tiedoksisaaminen kirjeellä katsotaan tapahtuneeksi viimeistään seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, ellei muuta näytetä. Tämä periaate koskee myös kirjeen lähettämistä ulkomaille.

Pykälän 2 momentissa säädetään kunnan päätöksen tiedoksiannosta. Päätös on annettava tiedoksi aloitteen tekijöille. Päätös on annettava todisteellisesti tiedoksi siten kuin hallintolaissa säädetään niille tontinomistajille, joita päätös koskee. Jos kunta päätöksellään hylkää 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun tontinomistajien velvollisuuksien muuttamista tarkoittavan esityksen, lain mukaan riittää päätöksen lähettäminen erikseen tiedoksi aloitteen tekijöille.

Jos kunta on ottanut tontinomistajien tehtäviä huolehtiakseen, niin vuosittaiseen maksun määräämiseen ja maksulipun lähettämiseen ei sovelleta 2 momentissa tarkoitettua todisteellisesti lähettämisen vaatimusta.

Tässä pykälässä tarkoitetaan tontinomistajalla tonttien omistajia ja niihin tämän lain 1 ja 19 §:n mukaan verrattavia haltijoita. Päätös koskee tontinomistajaa, jos hänen fyysistä suoritusvelvollisuuttaan muutetaan tai sitä muutetaan maksuvelvollisuudeksi tai hänelle asetetaan maksuvelvollisuus.

9 §. Puhtaanapidon määritelmän esimerkinomaiseen luetteloon lisätään lehdet osana kadun puhtaanapitovastuuta. Käytännössä

epäselvyyttä on ollut siitä, kenelle tuulen mukana kulkeutuneiden pudonneiden lehtien poistaminen kuuluu.

Vastuu on sillä, jolle kuuluu kadun puhtaanapito eli pääsääntöisesti tontinomistajalla sekä jalkakäytävällä että ajoradalla aina kadun puoliväliin saakka.

10 §. Tontin ja ajoradan tai tontin ja jalkakäytävän välissä on usein katualueeseen kuuluva viherkaista, jossa on oja tai alue on ruohikkoinen tai rikkaruohoja kasvava. Tämän alueen puhtaanapito kuuluu nykyisen lain mukaan kunnalle, vaikka alueen puhtaanapito ei yleensä ole koneellisesti mahdollista, eivätkä kunnan resurssit yleensä riitä muuhun kuin koneelliseen puhtaanapitoon. Monet tontinomistajat ovatkin vapaaehtoisesti hoitaneet aluetta ja pitäneet sen puhtaana ja siistinä.

Pykälän 3 momenttiin esitetään lisäys, jonka mukaan tontinomistajalle kuuluu enintään kolmen metrin etäisyydelle tontin rajasta ulottuvan, tonttiin välittömästi rajoittuvan viherkaistan ja ojan alueella roslien poistaminen, muu puhtaanapito ja kasvillisuuden siistinä pitäminen. Alueella mahdollisesti olevan nurmikον siistinä pitäminen edellyttää niittämistä, mutta ei koneellista ruohonleikkausta. Tontinomistajalle ei kuitenkaan kuuluisi kunnan istuttaman puun, pensaan tai kasvi-ryhmän hoitaminen.

Esimerkiksi valtoimenaan rehottava pujo ja muut rikkakasvit kuuluvat tontinomistajan puhtaanapitovastuulla oleviin kasveihin, jotka on siistittävä.

Kunta vastaa myös tonttiin rajoittuvan viherkaistan ja ojan alueella liikennemerkkien ja erilaisten laitteiden puhtaanapidosta sekä siinä olevien mahdollisten istutusten puhtaanapidosta.

Pykälän viimeiseen momenttiin lisätään kadun kalusteet kunnan puhtaanapitovelvollisuuteen kuuluviksi.

13 §. Pykälän 1 momentissa säädetään kunnan oikeudesta ottaa tontinomistajalle lain mukaan kuuluvista puhtaanapitovelvollisuuksista huolehtiakseen. Tämä oikeus kunnalla on jo aiemminkin ollut, eikä siihen tehdä olennaisia muutoksia. 2 momenttiin kuitenkin lisätään vastuun siirtymistä koskeva säännös samoin kuin kunnossapidon osalta on esitetty 8 §:n 3 momenttiin. Sen mukaan

vastuu siirtyy kunnalle sen ottaessa tontinomistajalle 10 §:n mukaan kuuluvista puhtaanapitotehtävistä huolehtiakseen.

Pykälän 3 momentin mukaan puhtaanapitoa koskevan päätöksen valmisteluun ja tiedoksiantoon sovelletaan samaa menettelyä kuin 8 a §:n mukaan kunnossapidosta säädetään.

8 §:n ja 13 §:n maksua koskevat säännökset yhtenäistetään aiheutuneiden kustannusten mukaisiksi ja siirretään 14 b §:ään.

14 §. Järjestyslain tultua voimaan 1.10.2003 loppui tämän lain mukainen mahdollisuus antaa kunnallisia määräyksiä, eivätkä aiemmin hyväksytyt kuntien järjestys-säännöt ole enää voimassa. Koska kunnallisten määräysten antaminen katujen ja yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta on edelleen tarpeen paikallisten olojen huomiointiin ottamiseksi, mahdollisuus antaa kunnallisia määräyksiä esitetään uudistettuna saatettavaksi voimaan lain 14 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan kunta voi antaa katujen ja yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapitomääräyksiä. Säännöksen mukaan määräykset voivat koskea sitä, miten kadun ja tässä laissa tarkoitettujen yleisten alueiden kunnossapito talvella, muu kunnossapito sekä puhtaanapito, on paikalliset olot huomioon ottaen hoidettava.

Määräykset ovat katujen osalta luonteeltaan 3 §:ää ja 9 §:ää ja yleisten alueiden osalta luonteeltaan 6 §:ää ja 11 §:ää täsmäntäviä. Määräyksiä voidaan antaa esimerkiksi liikkauksen torjuntaan käytettävistä aineista, kuten suolan tai kemikaalien käytöstä, liikkauksen torjunnasta eri vuorokaudenaikoina, lumen varastoinnista, jalkakäytävän talvella kulkukelpoisena pidettävän osan laajuudesta, liikkauksen torjuntaan käytetyn kiviaineksen poistamisesta sekä lehtien keräykseen käytettävistä menetelmistä.

Kunnalliset katujen ja yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapitomääräykset on perusteltua sovittaa kunnassa sisällöltään yhteen maankäyttö- ja rakennuslain 14 §:n mukaisen kunnan rakennusjärjestyksen, ympäristönsuojelulain 19 §:n mukaisten kunnan ympäristönsuojelumääräysten sekä jätelain (1072/1993) 17 §:n mukaisten kunnan jätehuoltomääräysten kanssa. Kunnalliset kunnossa- ja puhtaanapitoa koskevat määräykset

on annettava alueelliselle ympäristökeskuskelle ja poliisille tiedoksi niille lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamista varten.

Pykälän 2 momentin mukaan määräykset laaditaan vuorovaikutteisesti kunnan rakennusjärjestyksen tapaan. Rakennusjärjestyksen laatimisesta säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 15 §:ssä ja soveltuvin osin 62 ja 65 §:ssä, sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen (895/1999) 6 §:ssä.

Kunnallisten määräysten noudattaminen voidaan turvata tarvittaessa 15 ja 16 §:n mukaisesti valvonnalla ja hallinnollisin pakkokeinoin. Kunnallisten määräysten rikkomisesta ei voi määrätä sakkoa.

14 a §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset kunnalle ilmoittamisesta ennen kuin kadulla ja yleisillä alueilla voidaan ryhtyä töihin. Työllä tarkoitetaan erilaisten johtojen, kaapeleiden tai putkien sijoittamiseksi tai korjaamiseksi tehtäviä töitä ja myös esimerkiksi kiinteistön rakentamis- tai korjaamistöitä, joiden suorittamiseksi on tarpeen rajata osa viereisestä kadusta tai muusta yleisestä alueesta työmaa-alueeksi. Säännösten tarkoituksena on antaa kunnalle mahdollisuus ohjata, valvoa, ajoittaa ja sovittaa yhteen töitä ja niiden suorittamista niin, että töistä liikenteelle tai muulle käytölle aiheutuvia haittoja voidaan estää ja vähentää. Näin voidaan varmistaa suunnittelun ja toteutuksen hyvä taso, ehkäistä kadun rakenteiden heikkenemistä ja edistää katujen esteettömyyttä, turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Ilmoittaminen kunnalle on välttämätöntä myös siksi, että kunta voi toteuttaa sille maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyn velvollisuuden johtojen, laitteiden ja rakenteiden yhteen sovittamiseksi.

Ilmoituksen tekeminen antaa työtä tekeväle mahdollisuuden käyttää tilapäisesti kunnan omistamaa tai hallitsemaa katua tai yleistä aluetta työmaa-alueena. Jos tarkoituksena on sijoittaa pysyvästi johto tai muu laite kadulle tai sen ylä- tai alapuolelle, sijoittamiseen on saatava oikeus erikseen. Oikeus sijoittamiseen haetaan yleensä aikaisemmin kuin ilmoitus töiden tekemisestä on tarpeen tehdä. Useimmiten oikeus saadaan sopimalla kunnan kanssa. Ellei sopimusta synny, yhdyskuntaa ja kiinteistöä palvelevan johdon tai laitteen sijoittamiseen voi saada oikeuden

maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n mukaisella rakennusvalvontaviranomaisen päätöksellä. Telekaapelien rakentajalla on mahdollisuus erimielisyystilanteessa saada oikeus kaapelin sijoittamiseen viestintämarkkinalain 10 luvun tai edellä mainitun maankäyttö- ja rakennuslain säännöksen mukaisesti saman viranomaisen päätöksellä. Oikeus eräiden voimajohtojen sijoittamiseen voi perustua myös kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain (603/1977) mukaiseen lunastuslupaun.

Työstä vastaava on laissa määritelty 14 a §:ssä tarkoitettuksi ilmoitusvelvolliseksi. Työstä vastaavalla tarkoitetaan sitä, jonka luukuun työtä tehdään, eli kyse voi olla esimerkiksi tontinomistajan, kunnan, rakennusyrityksen, teleyrittäjän, energia-alan yrittäjän tai vesi- ja viemärlaitoksen tai muun hankkeesta. Käytännössä työstä vastaava voi antaa ilmoituksen tekemisen käyttämänsä urakoitsijan tehtäväksi, mikä ei kuitenkaan siirrä laisaa tarkoitettuja vastuita. Kadulla töitä tekevän on huolehdittava siitä, että töiden tekemiselle on asianmukainen toimeksianto.

Ilmoitukseen on pykälän 2 momentin nojalla liitettävä selvitykset, joissa osoitetaan alueen työnaikainen käyttö, työn kesto, työssä käytettävien laitteiden tai rakenteiden sijoitus, tilapäinen liikennejärjestely kaikki liikennemuodot huomioon ottaen sekä työmaasta vastaava henkilö ja hänen ammattipätevyytensä. Tämän lisäksi kunta voi vaatia muitakin ilmoituksen käsittelemiseksi tarpeellisia selvityksiä. Sopimisen tai sijoituspäätöksen yhteydessä käytettävät johtojen tai kaapeleiden reittisuunnitelmat, viestintämarkkinalain 102 §:ssä tarkoitettut telekaapelisuunnitelmat tai muut yleispiirteisen sijainnin osoittavat kartat eivät pääsääntöisesti ole riittävän tarkkoja toimiakseen ilmoitukseen liitettävänä karttoina. Ilmoitukseen liitettävän selvityksen on riittävän tarkoin osoitettava työmaaksi otettavan katu- tai yleisen alueen rajat ja johtojen tai laitteiden sijoitus, jotta työmaan aikaiset järjestelyt, mm. tilapäinen liikenteen ohjaus, voidaan suunnitella ja osoittaa.

Ilmoituksen johdosta kunta voisi antaa työn suorittamisesta määräyksiä. Määräysten tulee olla tarpeen liikenteen sujuvuuden, turvallisuuden ja esteettömyyden kannalta, tai niillä

voidaan estää tai vähentää työstä muille johdoille tai laitteille taikka kadun tai yleisen alueen rakenteille aiheutuvaa haittaa ja vahinkoa.

Töistä ilmoittaminen tehdään ajallisesti lähellä aiotun työn aloittamisajankohtaa. Kun kunta antaa suostumuksen töiden aloittamiselle, työt voidaan aloittaa heti suostumuksen jälkeen. Pykälän mukaisen 30 vuorokauden määräajan kulumisen loppuun ilman, että kunta on antanut suostumuksensa mahdollisine työtä koskevine määräyksineen, merkitsee mahdollisuutta ilmoituksen sisältämien töiden suorittamiseen. Ilmoituksen, selvityksen tai ohjeiden antamiselle ei ole asetettu tässä laissa määrämuotoa, vaan asiaan sovelletaan kuntalain ja hallintolain säännöksiä.

Pykälän 3 momentin mukaan työmaalla on oltava taulu, josta ilmenevät työn suorittaja ja työstä vastaavan yhteystiedot. Työstä vastaavan velvollisuuksiin kuuluu huolehtia siitä, että työmaa-alue pidetään puhtaana ja alue saatetaan hyväksytyyn työajan kuluessa työtä edeltäneeseen kuntoon.

Määräyksiin tyytymätön ilmoitusvelvollinen voi saattaa määräysten lainmukaisuutta koskevan kysymyksen kunnan rakennusvalvontaviranomaisen ratkaistavaksi. Ellei sopimusta tai sijoittamista koskevaa ratkaisua ole tehty aiemmin ja myös siitä on tarpeen saada rakennusvalvontaviranomaisen ratkaisu, molemmat asiat voidaan ratkaista samanaikaisesti. Milloin asia saatetaan rakennusvalvontaviranomaisen ratkaistavaksi, ei työtä kuitenkaan saa tehdä vastoin kunnan antamia määräyksiä siihen saakka, kunnes määräyksiä mahdollisesti on lainvoimaisesti muutettu.

Määräysten vastainen toiminta saattaa aiheuttaa sen, että kunta voi käyttää tämän lain 16 §:n mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti on rangaistavaa 17 §:n mukaisesti.

Pykälän 5 momentin mukaan rikkoontuneet johdot, laitteet ja rakenteet saadaan merkittävien vahinkojen estämiseksi korjata välittömästi. Myös tällaisesta työstä on ilmoitusvelvollisuus jälkikäteen niin pian kuin mahdollista ja velvollisuus antaa säännöksessä tarkoitettu selvitys.

14 b §. Tämän lain maksuja koskevat säännökset kootaan 14 b §:ään. Kunta hyväksyy

maksujen määräämisen perusteet sisältävän taksan. Aiemmin 8 §:ään sisältynyt maininta kunnan oikeudesta käyttää kiinteistöverolain (654/92) 34 §:n nojalla saamia tietoja maksujen määräämisessä poistetaan, koska mainittu pykälä on kumottu tarpeettomana kiinteistöverolain muuttamisesta annetulla lailla (1348/1999) verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) säätämisen yhteydessä. Viimeksi mainitun lain 6 §:n mukaan tiedot kiinteistön laskennallisesta verotusarvosta sekä kiinteistöverovelvollisen nimestä ovat julkisia kiinteistöverotuksen päätyttyä.

Kunnossapidosta perittäviä maksuja koskevat 8 §:n säännökset siirretään 14 b §:ään sisällöltään muuttumattomina. Puhtaanapidosta perittäviä maksuja koskevat 13 §:n säännökset yhtenäistetään kunnossapitoa koskevien säännösten mukaisiksi siten, että myös puhtaanapitotehtävistä perittävät maksut perustuvat aiheutuneisiin kustannuksiin. Myös maksujen määräämistä ja maksujen määräämisen periaatteet sisältävää taksaa koskevat säännökset vastaavat aiempia 8 §:n säännöksiä. Taksan periaatteiden tulisi olla sellaisia, että ne ovat tasapuolisia eri tontinomistajien kesken. Tontinomistajilta perittävien maksujen perusteena ovat kunnalle sen huolehdittavaksi otetuista tontinomistajien vastuulla olleista kunnossa- ja puhtaanapitotehtävistä aiheutuneet kustannukset. Nämä maksut peritään yleensä vuosittain.

Pykälän 2 momentissa tarkoitettu maksu perustuu kadulla tai yleisellä alueella tehtäviä töitä koskevan ilmoituksen tarkastamisesta ja työn valvonnasta kunnalle aiheutuneisiin kustannuksiin.

Pykälän 3 momentissa tarkoitettu maksu perustuu kadun ja yleisen alueen tilapäiseen sulkemiseen pois yleisestä käytöstä. Maksun tavoitteena on katujen ja yleisten alueiden pysyminen niille varatussa yleisessä käytössä, kaivantojen lyhyt aukioloaika ja töiden yhteensovittaminen. Maksun on oltava määrältään kohtuullinen ja sen perusteena on kadun tilapäiseen käyttämiseen työmaana tarvittava aika, rajatun alueen laajuus ja alueen keskeisyys. Alueen keskeisyyden ottaminen yhdeksi maksun perusteeksi mahdollistaa syrjäisemmällä tai hiljaisemmilla kaduilla ja yleisillä alueilla keskeisiä alueita alemmat

yksikkömaksut.

Säännökseen on otettu lausuma siitä, että maksu peritään työmaalta vain kerran, vaikka samanaikaisesti työn tarkoituksena olisi useamman johdon tai laitteen rakentaminen ja työstä vastaavia olisi useita. Tällaisessa tapauksessa työstä vastaavat maksaisivat maksun yhdessä.

Maksua kohtuullistavat lisäksi säännökseen otetut lausumat maksun jättämisestä perimättä kokonaan tai tietyltä ajalta. Ehdotuksen mukaan maksua ei peritä, jos työ tehdään kadun rakentamiseen liittyvän muun työn yhteydessä. Tällainen voi olla kadun uudisrakentaminen tai sen peruskorjaaminen, jolloin johdot tai laitteet voidaan sijoittaa kadun rakenteisiin samalla kertaa.

Lisäksi ehdotetaan, että maksua ei peritä siltä ajalta, jonka alue on työmaana työstä vastaavasta riippumattomasta syystä. Tällainen syy voi olla esimerkiksi muinaismuisto, jonka olemassaolosta ei ole tiedetty ja joka lain mukaan on suojeltu, tai jos kunta edellyttää samanaikaisesti asennettavaksi muita johtoja tai laitteita ja työmaata ei voida sulkea tai työssä edetä näiden syiden vuoksi.

Kaikilla näillä tavoilla pyritään siihen, että kadun tilapäisestä rajaamisesta työmaaksi perittävä maksu olisi hyvin kohtuullinen ja ohjaisi töiden yhteensovittamiseen, yhteisten kaapelikanavien toteuttamiseen ja parantaisi katujen esteettömyyttä ja viihtyisyyttä jalankulkijoiden, erityisesti liikuntaesteisten, sekä katuja käyttävän elinkeinoelämän tarpeiden kannalta. Maksut olisivat myös valtioneuvoston 29.1.2004 hyväksymän laajakajastrategian edellyttämällä tavalla kohtuullisia, eikä niillä estettäisi tietoyhteiskunnan kehittämistä.

Maksun kohtuullisuuteen vaikuttaa muun muassa sen suuruus suhteessa rakentamishankkeiden yleisiin kustannuksiin. Maksun kohtuullisuudessa tulee taksaa laadittaessa ottaa huomioon myös sellaiset työn tekijöistä riippumattomat seikat, jotka pidentävät työn tekemistä, kuten kunnan edellyttämästä muiden johtojen ja laitteiden asentamisesta tai kaivamisalueen ylläpitävistä olosuhteista johtuvat syyt. Maksu eroaa maankäyttö- ja rakennuslain 161 §:n 3 momentissa ja viestintämarkkinalain 107 ja 108 §:ssä tarkoitettusta haitan ja vahingon korvauksesta siinä, että

näiden perusteena on luonteeltaan poikkeuksellinen, toimenpiteestä kiinteistön omistajalle tai haltijalle aiheutunut, erikseen osoitettu haitta ja vahinko.

Pykälän 4 momentin mukaan kunta ja poliisi voivat periä 16 §:n 4 momentin mukaisesti välittömän vaaran torjumisesta aiheutuneita kustannuksia vastaavan maksun siltä, jonka laiminlyönnistä vaara on aiheutunut, mikäli vaaran torjumisesta aiheutuu erityisiä kustannuksia. Erityisinä kustannuksina ei pidetä tavanomaista vaarasta varoittamista esim. liikennemerkkein tai vaarallisen alueen eristävin puomein, jota on pidettävä normaalina valvontatyönä. Erityisiä kustannuksia voivat olla välittömän vaaran torjunnan edellyttämisestä muusta työstä tai kaluston käytöstä aiheutuneet kustannukset. Kustannusten maksamiseen ja perimiseen sovelletaan, mitä uhkasakkolain 17 §:ssä on säädetty. Näin ollen kustannukset maksetaan etukäteen teettäjän eli kunnan tai poliisin varoista, ja ne peritään laiminlyöjältä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen ulosotosta säädetään.

Maksujen taksat päättää kuntalain 13 §:n 2 momentin 4) kohdan perusteella pääsääntöisesti valtuusto. Taksan laatimista ohjaavat pykälässä mainitut oikeudelliset perusteet. Kunta määrää toimielimen tai viranhaltijan, joka perii taksaan perustuvat maksut. Kiinteistöverolain 34 §:n kumoamisen jälkeen tiedot maksujen määräämiseen saadaan verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) nojalla.

15 §. Kunnan valvontaviranomainen ja hallintopakkoa käyttävä viranomainen on lain toimivuuden takia yhdistetty. Tätä toimielinä ei laissa ole määrätty, vaan kunta määrää sen. Periaatteessa kunnan valvontaviranomaisena voi toimia tekninen lautakunta, yleisten töiden lautakunta, ympäristölautakunta, rakennuslautakunta, kunnanhallitus tai jokin muu soveltuva monijäseninen toimielin. Kunnan valvontaviranomaisen 15 §:n mukaisten valvontatehtävien siirtämiseen sovelletaan mitä kuntalaissa säädetään. Periaatteessa kunnossa- ja puhtaanapidon kenttävalvontaa voidaan siirtää esimerkiksi kunnalliselle pysäköinninvalvojalle tai katutarkastajalle. Kuntalain 14 §:n 3 momentin nimenomaisen säännöksen ja kansalaisten oikeusturvan takia hallintopakkoa voi käyttää kun-

nassa vain monijäseninen toimielin. Sen vuoksi 16 §:ssä esitettyjä tehtäviä ei voi siirtää.

Kunnan valvontavelvollisuus on yleinen ja koskee kaikkea tässä laissa tarkoitettua kunnossapito- ja puhtaanapitovelvollisuuden täyttämistä. Kunnan valvontaviranomainen valvoo sekä tontinomistajien että kunnan velvollisuuksien täyttämistä käytännössä. Valvovan viranomaisen nimeäminen on kunnassa järjestettävä niin, että vältetään omaan työhön kohdistuva valvonta.

Poliisin asema valvontaviranomaisena on kuntaan nähden itsenäinen, ja se valvoo kunnan valvontaviranomaisen ohella.

Poliisin valvontatehtävä on asiallisesti rajattu koskemaan niitä tilanteita, joissa kunnossa- ja puhtaanapitovelvollisuuden laiminlyönnistä aiheutuu vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Tämä tarkoittaa terveyden, hengen tai omaisuuden välittömän vahingoittumisen vaaraa. Poliisin valvontavelvollisuuden piiriin voidaan katsoa kuuluvan esimerkiksi tilanteet, joissa kunnossapidon puutteiden takia normaali liikenne estyy kadulle tulvineen runsaan veden takia, taikka kadulla on liikenneturvallisuutta vaarantava kuoppa.

Sen lisäksi mitä 15 §:ssä ja 16 § 2 momentissa on säädetty, poliisin velvollisuus antaa virka-apua muille tämän lain mukaisille viranomaisille valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi perustuu poliisilain (493/1995) 40 §:n nimenomaiseen säännökseen.

16 §. Pykälän 1 momentin sanamuotoa on uudistettu vastaamaan nykyisiä pakkokeinoja koskevia säännöksiä. Säännöstä on täydennetty koskemaan lain 14 a §:n mukaista ilmoitusvelvollisuutta. Hallinnollisina pakkokeinoina ovat edelleen niskoittelijan velvoittaminen oikaisemaan sen, mitä on tehty tai laiminlyöty. Kieltoa tai määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Pykälän 2 momentissa alueellisen ympäristökeskuksen asemaa tarkistetaan siten, että mahdollisuus velvoittaa kunta täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla on olemassa kaikissa kunnan laiminlyöntitilanteissa, siis myös kunnan ollessa tontinomistajana. Kunnan velvoittamista täyttämään omat velvelli-

suutensa ei voida yleisten oikeusperiaatteiden valossa jättää pelkästään kunnan itsensä tehtäväksi.

Pykälän 3 momentissa viitataan uhkasakkoa ja teettämishukkaa koskevan asian käsittelyssä muutoin uhkasakkolakiin (1113/1990). Viittaussäännöksen vuoksi nykyisin voimassa oleva 16 §:n 3 momentti tulee tarpeettomaksi muutoin kuin ehdotuksen 14 b §:n 4 momentissa tarkoitettujen maksujen osalta.

Pykälän 4 momenttiin on otettu säännökset välittömän hallintopakon käyttämisestä. Välittömän hallintopakon käytön tavoitteena on nopea ja joustava reagointi vaaratilanteisiin. Sen käyttö on esitetty rajoitettavaksi niihin tilanteisiin, joissa voitaisiin käyttää myös muita 1 momentissa tarkoitettuja hallinnollisia pakkokeinoja, mutta välittömän hallintopakon keinoin voidaan ryhtyä toimenpiteisiin turvallisuudelle aiheutuvan välittömän vaaran poistamiseksi. Näitä keinoja voivat olla aitaaminen, huolehtiminen riittävästä varoittamisesta, vaarallisen kuopan täyttäminen ja irtaimien esineiden poistaminen. Välittömän hallintopakon käytöstä on aina ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava laiminlyöjälle. Kunnan viranhaltijan on lisäksi saatettava asia ilman aiheutonta viivytystä kunnan valvontaviranomaisen käsiteltäväksi ja päätettäväksi. Poliisin on vastaavasti tehtävä asiasta päätös, joka ilman aiheutonta viivytystä saatetaan laiminlyöjälle tiedoksi. Välittömän hallintopakon käyttöä koskeva päätös saatetaan laiminlyöjälle todisteellisesti tiedoksi hallintolain 60 §:n mukaisesti saantitodistuksella, henkilökohtaisesti luovuttamalla tai haastetiedoksiantona.

17 §. Pykälän mukaan rangaistavaa on tahallinen tai huolimattomuudesta tapahtunut 2 luvun mukaisen kunnossapitovelvollisuuden tai 3 luvun mukaisen puhtaanapitovelvollisuuden rikkominen.

Rangaistavaa on niin ikään se, että tontinomistaja jättää ilmoittamatta kunnalle tai ryhtymättä 5 §:ssä tarkoitettuihin väliaikaisiin toimiin liikenteen varoittamiseksi havaitsemistaan liikennettä vaarantavista päällysteen rikkoutumisista, kuopista ja muista puutteista sillä osalla, jonka tontinomistaja on velvollinen pitämään puhtana.

Rangaistavaa on myös, mikäli työstä vas-

taava jättää ilmoittamatta kunnalle 14 a §:ssä tarkoitettusta kadulla ja yleisellä alueella tehtävästä työstä.

Säännöksen mukaan vähäisestä teosta ei ole tuomittava rangaistusta.

Luonteeltaan vähäisiin velvollisuuksien laiminlyönteihin viranomaiset voivat puuttua asettamalla 16 §:ssä tarkoitettun uhkasakon. Luonteeltaan vähäinen velvollisuuksien laiminlyönti saattaa jatkuessaan uhkasakon asettamisesta huolimatta muuttua myöhemmin uudeksi vakavammaksi laiminlyönniksi. Vakavampiin laiminlyönteihin viranomaiset voivat niin ikään puuttua asettamalla 16 §:ssä tarkoitettun uhkasakon, mutta jos vakavammasta teosta kuitenkin jo on 16 §:n mukaisesti asetettu uhkasakko, niin samasta teosta ei 17 §:n mukaisesti tule enää määrätä rangaistuksena sakkoa.

Edellytyksenä sakkorangaistuksen määräämiselle tämän lain mukaan on myös, ettei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Tässä pykälässä tarkoitettuun sakkorangaistukseen tuomitaan se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen.

Vastuuvollisia ovat kunta, tontinomistaja sekä kadulla tehtävästä työstä vastaava. Tämän lain 1 ja 19 §:ssä säädetään, ketkä tässä laissa rinnastetaan tontinomistajaan. Tontinomistajaan rinnastetaan yleiseen käyttöön luovutettuun katuun rajoittuvan muun maa-alueen omistaja ja haltija sekä tontinvuokra- ja maanvuokrasopimuksen nojalla tonttia hallitseva vuokramies. Huoneenvuokrasopimuksen nojalla tämän lain mukaista vastuuvollisuutta ei synny.

Vastuu voi periaatteessa kohdentua tontinomistajaan tai -haltijaan, kunnan viranhaltijaan tai työntekijään, asunto-osakeyhtiön tai kiinteistöosakeyhtiön tai vastaavan isännöitsijään tai hallitukseen tai niiden palveluksessa olevaan työntekijään taikka 14 a §:ssä tarkoitettuun kadulla tehtävistä töistä ilmoitusvelvolliseen. Urakkasopimuksen nojalla tehtäviä hoitavan vastuu on sopimusperusteista, eikä rikosoikeudellinen vastuu ulotu tällaisen

yrityksen palveluksessa oleviin.

Säännöstä täsmentämällä otetaan aikaisempaa paremmin huomioon rikosoikeudellinen laillisuusperiaate. Säännöksellä ei olellaisesti muuteta aiempaa rangaistussäännöstä, mutta siihen lisätään 14 a §:n mukaisen uuden ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti.

18 §. Pykälän muutoksenhakua koskevat säännökset saatetaan ajan tasalle.

Kuntia koskevan pääsäännön mukaan muutoksenhaku kunnan päätöksistä tapahtuu kuntalain mukaisesti, jos laissa ei erikseen ole mainittu, että muutoksenhakuun sovelletaan hallintolainkäyttölakia.

Kuntalain mukainen muutoksenhakumahdollisuus on osa kuntalaisten harjoittamaa päätöksenteon kontrollia ja valitusoikeus on asianosaisten lisäksi kunnan jäsenillä.

Pykälän 1 momentissa on lueteltu tyhjentävästi ne tämän lain mukaiset päätökset, joista voi valittaa kuntalain mukaisesti. Nämä päätökset ovat 14 §:n mukainen kunnan päätös katujen ja yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapitomääräysten hyväksymisestä, 15 §:n mukainen kunnan päätös kunnan valvontaviranomaisen määräämisestä ja sen tehtävien siirtämisestä sekä 14 b §:n mukainen maksuja koskevan taksan hyväksymistä koskeva päätös. Kadulla ja yleisellä alueella työtä tekevillä ilmoitus- ja maksuvelvollisilla, kuten esimerkiksi teleyrityksillä sekä energia-, vesi- ja viemärlaitoksilla voi asianosaisena olla valitusoikeus kunnallisen taksan hyväksymistä koskevasta päätöksestä kuntalain 92 §:n mukaisesti.

Muihin kunnossa- ja puhtaanapitolain mukaisiin päätöksiin haetaan pääsääntöisesti muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti. Valitusoikeus näistä päätöksistä on asianosaisilla eli niillä, joihin päätös on kohdistettu tai joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Hallintolainkäyttölain mukainen muutoksenhaku on seuraavista tämän lain mukaisista päätöksistä: 3 §:n 5 momentin mukainen päätös osittaisesta talvikunnossapidosta, 4 §:n 4 momentin mukainen päätös erityistä liikennetarvetta palvelevan kadun kunnossapito-velvollisuuden jakautumisesta, 7 §:n mukainen päätös kadun päällysteestä, 8 §:n 1 momentin mukainen kunnan päätös ottaa huolehtiakseen tontinomistajille kuuluvista ka-

dun kunnossapitotehtävistä, 8 §:n 2 momentin mukainen päätös, joka koskee kunnan velvollisuutta ottaa huolehtiakseen tontinomistajille kuuluvista kadun kunnossapitotehtävistä, 13 §:n 1 momentin mukainen kunnan päätös ottaa huolehtiakseen tontinomistajille kuuluvista puhtaanapitotehtävistä, 14 a §:n 4 momentin mukainen rakennusvalvontaviranomaisen päätös, päätökset 14 b §:n mukaisten maksujen perimisestä, 15 ja 16 §:ssä tarkoitetut valvontaviranomaisen valvonta-asiassa tekemät päätökset sekä 19 a §:ssä tarkoitettu tontinomistajan velvollisuuksista vapauttamista koskeva päätös poikkeusoloissa.

Esityksen tehneellä yhdistyksellä ja niillä tontinomistajilla, joita päätös koskee, on asianosaisina valitusoikeus kunnan 4 §:n 4 momentin sekä 8 §:n 1 ja 2 momentin nojalla tekemästä päätöksestä hallintolainkäyttölain nojalla. Päätös koskee tontinomistajaa, jonka suoritusvelvollisuutta muutetaan, suoritusvelvollisuus muutetaan maksuvelvollisuudeksi tai asetetaan uusi maksuvelvollisuus.

Maksujen määräämiseen esitetään muistutusmenettelyä, että selvät lasku- tai muut virheet voidaan oikaista jo kunnassa. Säännöksen mukaan ennen muutoksen hakemista hallintolainkäyttölain mukaisesti maksuvelvollisen on 14 päivän kuluessa maksulipun saamisesta tehtävä maksun perimisestä muistutus siitä päättävälle kunnan viranomaiselle. Muistutuksen johdosta on tehtävä uusi päätös ja maksuvelvolliselle on lähetettävä uusi maksulippu. Maksumuistutusmenettely koskee kunnan viranomaisen määräämiä 14 b §:n 1—3 momentin mukaisia maksuja.

Muutoksenhaku tämän lain 16 §:n 4 momentin mukaisen välittömän hallintopakon käytöstä ja siitä 14 b §:n 4 momentin mukaisesti perittävästä korvauksesta tapahtuu 18 §:n 2 momentin mukaisesti hallinto-oikeuteen, olipa valituksen kohteena kunnan valvontaviranomaisen tai poliisin välittömän hallintopakon käytön johdosta antama päätös.

Vahingonkorvausasiat, joissa on kysymys tämän lain mukaisista velvollisuuksista, käsitellään käräjäoikeudessa noudattaen oikeudenkäymiskaaren säännöksiä. 17 §:ssä tarkoitettujen rikosasiat käsitellään käräjäoikeudessa noudattaen oikeudenkäynnistä rikos-

asioissa annettua lakia (689/1997).

19 §. Pykälässä viitataan maankäyttö- ja rakennuslain 11 luvun mukaiseen järjestelmään, jonka mukaan rakennuskortteliin kuuluva alue jaetaan asemakaavassa tontteihin, milloin se on maankäytön järjestämiseksi tarpeen (*tonttijako*). Tonttijako voi olla sitova tai ohjeellinen. Pykälän 2 momentin mukaan tämän lain mukaiset velvollisuudet koskevat myös sellaisen rakennuskorttelissa sijaitsevan maa-alueen omistajaa, jonka alueella ei ole voimassa sitovaa tonttijakoa tai jota ei ole merkitty kiinteistörekisteriin. Mahdolliset maksut kunnan suorittamista tontinomistajille kuuluvista tehtävistä kerätään myös tässä pykälässä tarkoitetun alueen maanomistajilta tai lain 1 §:n 2 momentin tarkoittamilta kiinteistön haltijoilta tämän lain 14 b §:n mukaisesti.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Laissa ei ole aiemmin ollut valtuutta ase- tuksen antamiseen, eikä tällaista valtuutta ole lainmuutosehdotuksella tarkoitus lakiin lisätä. Sen sijaan laissa uudelleen mahdollistetaan lakia täsmentävien kunnallisten määräysten antaminen.

3. Voimaantulo

Ehdotus sisältää säännöksiä, jotka olisi saatava nopeasti voimaan. Kunnallisia kunnossapito- ja puhtaanapitomääräyksiä koskeva säännös olisi esimerkiksi saatava pikaisesti voimaan, koska kunnalliset järjestyssäännöt eivät enää ole voimassa järjestyslain tultua voimaan 1.10.2003.

Ehdotus sisältää kuitenkin muutoksia myös sellaisiin kunnan ja tontinomistajien velvollisuuksiin, jotka joissakin kunnissa vaativat uusia järjestelyjä.

Tämän vuoksi ehdotetaan, että lain vahvistamisen ja voimaantulon välille jätettäisiin usean kuukauden aika siirtymäsäännöksestä johtuen. Laki on tarkoitettu tulevaksi voimaan syyskuun alussa 2005. Lakiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan kunta voi ennen lain voimaantuloa päättää, että lain voimaantulo eräiden tehtävien osalta siirtyy enintään 2 vuodella lain voimaantulosta.

Nämä tehtävät ovat 3 §:n 4 momentissa tarkoitetut liukkauden torjumiseen käytetyn ki- viaineksen poistamistehtävät, 4 §:n 3 momentissa tarkoitetut jalankulku- ja pyörätien kunnossapitotehtävät sekä 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu kunnan velvollisuus ottaa huolehtiakseen tontinomistajien kunnossapitotehtävistä.

4. Suhde perustuslakiin ja säättä- misjärjestys

Esityksellä säilyy voimassa pääosa aiem- min voimassa olleista tämän lain mukaisista kunnan ja tontinomistajien velvollisuuksista sekä lain muista periaatteista. Seuraavassa tarkastellaan keskeisiä lainmuutoksia perus- oikeuksien sekä kunnalliseen itsehallintoon kuuluvan säädösvallan ja maksujen kannalta.

Lakiehdotuksella osaltaan turvataan yh- denvertaisuuden, syrjimättömyyden ja liik- kumisvapauden perusoikeudet. Kunnossapi- don laatutason määritelmässä otetaan huomi- oon moottoriajoneuvoliikenteen lisäksi myös jalankulkijoiden ja polkupyöräilijöiden tar- peet (3 § 1 momentti). Kunnalle syntyy eräin edellytyksin velvollisuus ottaa tontinomista- jien kunnossapitovelvoitteista huolehtiak- seen, mikäli kunnossapidon tasoa ei saavute- ta (8 § 2 momentti). Kunnan valvontaviran- omaisella, poliisilla ja alueellisella ympäris- tökeskuksella on laissa määritellyissä tilan- teissa oikeus ryhtyä hallinnollisiin pakkokei- noihin kunnossapidon tason palauttamiseksi (16 §).

Lakiehdotuksella entistä paremmin toteute- taan rikosoikeudellinen laillisuusperiaate. Lain rangaistussäännös muutetaan paremmin vastaamaan rangaistussäännösten vakiintu- neita vaatimuksia, jotka ovat rangaistavan te- on tunnusmerkistön ilmeneminen laissa ja säännösten riittävän yksilöinnin vaatimus. Rangaistussäännöksen sisältöä ei kuitenkaan oleellisesti muuteta (17 §).

Lakiehdotuksessa on otettu huomioon omaisuuden suoja perusoikeutena koskevat vaatimukset. Laissa ei aseteta perusteettomia omaisuuden käytön rajoituksia tai säädetä oi- keudesta sijoittaa johtoja tai laitteita toisen maalle. Tontinomistajien ja kunnan kiinteis- tönomistukseen ja hallintaan perustuvat vel- vollisuudet pääosin sisältyvät jo voimassa

olevaan lakiin. Velvollisuudet on yksilöity voimassa olevassa laissa yksityiskohtaisesti, ja niiden yksilöinti on lainmuutoksella entistäkin täsmällisempää. Esitetyt uudet velvollisuudet kohdistuvat useammin kuntaan kuin tontinomistajiin maksuvelvollisuutta lukuun ottamatta. Velvollisuudet on tontinomistajiin ja kuntaan nähden tasapuolisesti jaettu ja ne ovat oikeassa suhteessa tämän lain tavoitteisiin verrattuna. Tontinomistajien lailla täsmennettäviä velvollisuuksia ovat liukkauden torjuntaan käytetyn kiviaineksen poistaminen jalkakäytäviltä (4 §:n 1 momentti), tonttiliittymän kunnossapitovelvollisuus (4 §:n 2 momentti) sekä puiden ja pensaiden lehtien poisto kadun keskiviivaan asti (9 §), nämä velvollisuudet tontinomistajilla on ollut ennenkin lain vakiintuneen tulkinnan mukaan. Lainmuutoksella esitettäviä uusia tontinomistajien velvollisuuksia ovat maksuvelvollisuus, kun kunta on velvollinen ottamaan tontinomistajien kunnossapitovelvollisuuksista huolehtiakseen (8 §:n 2 momentti ja 14 b §:n 1 momentti), maksuvelvollisuus, kun laiminlyöty velvollisuus on teetetty välittömän vaaran poistamiseksi laiminlyöjän kustannuksella (14 b §:n 4 momentti) ja tontinomistajan velvollisuus pitää siistinä tonttiin rajoittuva oja ja viherkaista (10 §:n 3 momentti).

Lisäksi johtojen ja kaapelien omistajalle ja haltijalle asetetaan ilmoitusvelvollisuus kunnalle ennen kadun tai yleisen alueen avaamiseen ryhtymistä asennus- ja korjaustöitä varten (14 a §). Lainmuutoksessa esitettävä ilmoitusvelvollisuus on lain tavoitteiden kannalta perusteltu ja kohdistuu yhdenmukaisesti eri toimijoihin, maksut ovat kohtuullisia, eikä lainmuutoksella loukata elinkeinovapauden periaatetta (14 a § ja 14 b §).

Lainmuutoksella toteutetaan oikeutta ympäristöön perusoikeutena, ja sillä osaltaan pyritään toteuttamaan jokaisen oikeutta terveelliseen ympäristöön erityisesti liikkumisen turvallisuuden ja katupölyä aiheuttavan kiviaineksen poistamisen vastuun osalta (3 §:n 1 momentti sekä 3 §:n 4 momentti ja 4 §:n 1 momentti). Jokaisen oikeutta terveelliseen ympäristöön toteuttavat myös laissa olevan vastuunjaon tarkistukset toimivampaan suuntaan (3 §:n 4 momentti, 4 §:n 1 momentti, 4 §:n 3 momentti, 8 §:n 2 momentti, 9 § ja 15 §), mahdollisuus antaa kunnallisia määräyk-

siä (14 §) sekä tonttiin rajoittuvan viherkaihtan ja ojan siistinä pitämistä koskeva uudistus (10 §:n 3 momentti). Mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöön koskevaan päätöksentekoon on otettu huomioon lain mukaisten velvollisuuksien siirtämistä koskevassa menettelyssä (8 a §), kunnallisten määräysten valmistelua koskevassa menettelyssä (14 §) sekä lakiin muutoin sovellettavissa kuntalain ja hallintolain säännöksissä.

Oikeusturvaa perusoikeutena koskevat vaatimukset otetaan huomioon asian käsittelyä ja muutoksenhakua koskevalla säännöksillä. Tämän lain mukaisista päätöksistä jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen käsiteltäväksi (18 §). Kadulla ja yleisellä alueella tehtävän työn osalta oikeus muutoksenhaakuun edellyttää kuitenkin ensin kunnan antamien määräysten laillisuuden saattamista kunnan rakennusvalvontaviranomaisen käsiteltäväksi (14 a §) ja maksun perimistä koskeva muutoksenhaku edellyttää ensiksi muistutuksen tekemistä (18 §). Muut oikeusturvan perustuslaillisena takeena olevat hyvän hallinnon vaatimukset, kuten käsittelyn julkisuus, oikeus tulla kuulluksi ja oikeus saada perusteltu päätös, toteutetaan tämän lain 8 a §:n, 14 §:n ja 16 §:n 4 momentin lisäksi tämän lain ohessa sovellettavien muiden lakien säännöksillä.

Tämän lain mukaiset maksut ovat kunnallisia maksuja koskevien perustuslain säännösten mukaisia. Maksut perustuvat osaksi jo voimassa olevaan lakiin. Esitetyt uudet maksut perustuvat kunnalle aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen sekä tilapäiseen haittaan, eivätkä maksut ole veronluonteisia. Maksuista ei ole määrätty muualla laissa, ja maksuja koskevan kunnallisen taksan perusteista säädetään lailla vastaavasti kuin myös muista kunnallisista maksuista on säädetty. Lakiehdotuksessa kunnallisten maksujen perusteet on esitetty riittävän yksityiskohtaisesti kunnallisen taksan määrittämisen perustaksi. Maksut perustuvat aiheutuneisiin kustannuksiin ja luonteeltaan tilapäiseen, alueen varamisesta johtuvaan kohtuulliseen korvaukseen, jonka suuruus on sidottu aikaan, alueen laajuuteen ja sijainnin keskeisyyteen. Maksut eivät muodosta merkittävää osaa liiketoimintaa harjoittavien yritysten kustannuksista ja

ne kohdistuvat yhdenvertaisesti myös kuntaan sen tehdessä kadulla tai yleisellä alueella töitä (14 b §).

Suomen perustuslain 121 §:n mukaan kunnan hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Suomen perustuslain 80 §:n mukaan lailla on muun muassa säänneltävä asioista, jotka muuten kuuluvat lain alaan. Lakiesitys on sopusoinnussa edellä esitetyn periaatteen kanssa. Tässä laissa ei ole, eikä lakiin esitetä asetuksenantovaltaa koskevaa säännöstä. Suomen perustuslain 107 §:n mukaan jos asetuksen tai muun lakia alemmanasteisen säädöksen säännös on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa, sitä ei saa soveltaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa. Lakiehdotuksessa esitetään mahdollisuutta antaa kunnallisia kunnossa- ja puhtaanapitoa

koskevia määräyksiä (14 §). Koska nämä määräykset ovat luonteeltaan kunnossa- ja puhtaanapitovelvoitteita täsmentäviä ja niiden perusteena on paikallisten olojen huomiioon ottaminen, niin ne pääsääntöisesti ovat perustuslain vaatimusten mukaisia ja viranomaiset voivat niitä soveltaa. Kunnallisten määräysten rikkomisesta ei voi määrätä sakkorangaistusta, mutta niiden noudattamiseksi on mahdollisuus määrätä uhkasakko.

Edellä esitetyn perusteella hallitus katsoo, että laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muuttamisesta voidaan säätää tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta 31 päivänä elokuuta 1978 annetun lain (669/1978) 2 §:n 1 momentti, 3, 4, 8, 8 a ja 9 §, 10 §:n 3 ja 5 momentti, 13 ja 15—18 § sekä 19 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 3 § osaksi laissa 20/1987, 4 § laissa 569/1982 ja mainitussa laissa 20/1987, 8 § laissa 420/1993, 8 a § mainitussa laissa 20/1987, 13 § osaksi mainitussa laissa 420/1993, 15 § mainitussa laissa 569/1982, 16 § osaksi laissa 75/1995, 17 § osaksi laissa 623/2003 ja 18 § osaksi mainitussa laissa 569/1982, sekä

lisätään lakiin siitä mainitulla lailla 623/2003 kumotun 14 §:n tilalle uusi 14 §, lakiin siitä lailla 1062/1998 kumotun 14 a §:n tilalle uusi 14 a § ja lakiin uusi 14 b § seuraavasti:

2 §

Tämän lain mukaan on pidettävä kunnossa ja puhtaana asemakaavalain (145/1931), rakennuslain (370/1958) tai maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisesti yleiseen käyttöön luovutettu tai luovutetuksi katsottava katu.

Kadun kunnossapito käsittää myös ne toimenpiteet, jotka talvella ovat tarpeellisia kadun pysyttämiseksi 1 momentin mukaisessa kunnossa, kuten lumen ja jään poistamisen, kadun pinnan pitämisen tasaisena, liukkauden torjumisen, liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poistamisen sekä katuojien, sadevesikourujen ja -kaivojen avoinna pitämisen.

3 §

Kadun kunnossapito käsittää ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa. Kunnossapidon tason määrittämisessä otetaan huomioon kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, säätila ja sen ennakoitavissa olevat muutokset, vuorokaudenaika sekä eri liikennemuotojen, kuten moottoriajoneuvoliikenteen, jalankulun ja polkupyöräilyn, tarpeet sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys.

Kunta voi päättää, jos liikenteelle ei aiheudu huomattavaa haittaa, että määrätty katu tai kadun osa pidetään talvella kunnossa vain osittain taikka että määrättyllä kadulla tai kadun osalla ei torjuta liukkautta, jotta sitä voidaan käyttää kelkalla kulkemiseen. Liukkauden torjumatta jättämisestä on ilmoitettava.

Kadun kunnossapito käsittää kadun rikkoutuneen päällysteen korjaamisen tai uudelleen päällystämisen, sorapäällysteisen kadun tasaisena pitämisen ja sorapäällysteisen kadun ajoradan pölyn sitomisen.

4 §

Kadun kunnossapitoon luetaan katualueella olevien istutusten, kadun kalusteiden, korokkeiden, suojakaiteiden, liikennemerkkien ja muiden vastaavien laitteiden kunnossapito.

Kadun kunnossapito kuuluu kunnalle. Tontinomistajan velvollisuutena on kuitenkin, jollei 8 §:stä muuta johdu, pitää tontin kohdalla oleva jalkakäytävä käyttökelpoisena poistamalla jalankulkua haittaava lumi ja jää sekä huolehtia liukkauden torjumisesta jalkakäytävällä ja liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poistamisesta jalkakäytävältä. Lisäksi tontinomistajan velvollisuutena on tarvittaessa poistaa jalkakäytävälle tai sen vierelle kertyneet lumivallit sekä pitää jalka-

käytävän viereinen katuojja ja sadevesikouru lumettomana ja jäättömänä.

Tontinomistaja vastaa myös tontille johtavan kulkutien kunnossapidosta.

Pyörätien sekä rakenteellisesti toisistaan erottamattoman jalankulku- ja pyörätien kunnossapito kuuluu kunnalle sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään.

Kunta voi päättää kävelykadun, pihakadun ja muun erityistä liikennetarvetta palvelevan kadun kunnossapitovelvollisuuden jakautumisesta toisin kuin 1 momentissa säädetään. Tontinomistajalle näin määrättävä kunnossapitovelvollisuus ei kuitenkaan saa olla olenaisesti raskaampi kuin tontinomistajalle muutoin tämän lain mukaan kuuluva kunnossapitovelvollisuus.

8 §

Kunta voi päätöksellään ottaa kokonaan tai osittain huolehtiakseen tontinomistajalle 4 §:n mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä yhden tai useamman tontin osalta, kaikilla asemakaava-alueilla tai asemakaavan määrättyllä osalla.

Jos pientalovaltaisella alueella ei saavuteta tämän lain mukaista kunnossapidon tasoa tai jos kunnossapitotehtävät jakautuvat alueen tontinomistajien kesken erityisen epätasapuolisesti, kunnan on päätöksellään otettava huolehtiakseen tontinomistajille 4 §:n 1 momentin mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä. Edellytyksenä kuitenkin on, että kunnossapito voidaan järjestää tarkoituksenmukaisena alueellisenä kokonaisuutena ja että alue soveltuu koneelliseen kunnossapitoon.

Kunnan ottaessa huolehtiakseen tontinomistajalle 4 §:n mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä vastuu niistä siirtyy kunnalle.

Kunnossapidon maksuista säädetään 14 b §:ssä.

8 a §

Ennen 4 §:n 4 momentin ja 8 §:n 1 ja 2 momentin mukaisen päätöksen tekemistä päätösehdotuksen pitämisestä julkisesti nähtävänä on etukäteen ilmoitettava kunnan ilmoitustaululla ja vähintään yhdessä paikakkunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Päätösehdotuksesta on annettava tieto aloitteen tekijöille. Lisäksi sellaisesta päätösehdotuksesta, jolla kunta ottaa tontinomistajien

tehtäviä huolehtiakseen, on annettava tieto alueen tontinomistajille. Tiedoksianto voi tapahtua tavallisella kirjeellä. Muistutus ehdotuksesta on jätettävä kunnalle 14 päivän kuluessa ehdotuksen nähtävälle asettamisesta tai kirjeen tiedoksisaamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös annetaan tiedoksi aloitteen tekijöille. Päätös annetaan todisteellisesti tiedoksi niille tontinomistajille, joita päätös koskee, siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

9 §

Kadun puhtaanapito käsittää ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on pitää katu siistinä ja terveydellisesti tyydyttävänä, kuten kadulle kerääntyneen lian, lehtien, roskien ja irtonaisten esineiden sekä rikkaruohon poistamisen ajoradalta ja jalkakäytävältä.

10 §

Tontinomistaja ei ole velvollinen pitämään puhtaana ajoradan vastakkaisella puolella olevaa pyörätietä tai jalkakäytävää. Jos katualueella on istutus, ei istutusaluetta lueta kuuluvaksi siihen alueeseen, jonka tontinomistaja on velvollinen pitämään puhtaana. Tällaisessa tapauksessa ulottuu tontinomistajan velvollisuus pitää katu puhtaana enintään 24 metrin etäisyydelle tontin rajasta. Istutuksen kautta tontille johtavat kulkutiet on tontinomistajan kuitenkin pidettävä puhtaina. Edellä tässä momentissa säädetystä poiketen tontinomistajalle kuuluu enintään 3 metrin etäisyydelle tontin rajasta ulottuvan, tonttiin välittömästi rajoittuvan viherkaistan ja ojan alueella roskien poistaminen, muu puhtaanapito ja kasvillisuuden siistinä pitäminen.

Muilta osin kadun puhtaanapito kuuluu kunnalle. Kunnan velvollisuutena on pitää puhtaina myös kadulla olevat istutukset, kadun kalusteet, korokkeet, suojakaiteet, liikennemerkit ja muut vastaavat laitteet.

13 §

Kunta voi päätöksellään ottaa huolehtiakseen tontinomistajalle tämän lain mukaan kuuluvista puhtaanapitotehtävistä määrättyjen katujen tai tehtävien osalta.

Kunnan ottaessa huolehtiakseen tontin-

omistajalle 10 §:n mukaan kuuluvista puhtaanapitotehtävistä vastuu niistä siirtyy kunnalle.

Puhtaanapidon järjestämistä koskevan päätöksen valmisteluun ja tiedoksiantoon sovelletaan, mitä 8 a §:ssä säädetään kunnossapidon järjestämistä koskevasta päätöksestä.

Puhtaanapidon maksuista säädetään 14 b §:ssä.

14 §

Kunta voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten kadun ja yleisten alueiden kunnossapito talvella, muu kunnossapito sekä puhtaanapito on paikalliset olot huomioon ottaen hoidettava.

Kunnossa- ja puhtaanapitoa koskevien kunnallisten määräysten laatimista koskaan menettelyyn sovelletaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään rakennusjärjestyksen laatimisesta. Määräykset annetaan kunnan päätöksellä. Ne on annettava alueelliselle ympäristökeskukselle ja poliisille tiedoksi.

14 a §

Työstä vastaavan on tehtävä työstä kadulla ja yleisellä alueella ilmoitus kunnalle. Työ voidaan aloittaa heti, kun kunta on antanut suostumuksen työn aloittamiseen. Jos kunta ei ole käsitellyt ilmoitusta 30 vuorokauden kuluessa, työ voidaan kuitenkin aloittaa.

Ilmoitukseen on liitettävä selvitys, jossa osoitetaan tarvittavassa laajuudessa alueen työaikainen käyttö, työn kesto, työssä käytettävien laitteiden ja rakenteiden sijoitus, tilapäinen liikennejärjestely kaikki liikenne- ja rakennusmuodot huomioon ottaen sekä työstä vastaava henkilö ja hänen ammattipätevyytensä. Tämän lisäksi kunta voi vaatia muitakin ilmoituksen käsittelemiseksi tarpeellisia selvityksiä.

Kunta voi antaa ilmoituksen johdosta työn suorittamisesta määräyksiä, jotka ovat tarpeen työstä mahdollisesti liikenteen sujuvuudelle, turvallisuudelle ja esteettömyydelle, kadulla ja yleisellä alueella sijaitseville johdoille ja laitteille sekä kadun ja yleisen alueen rakenteille aiheutuvan haitan ja vahingon vähentämiseksi. Työmaalla on oltava taulu, josta ilmenevät työn suorittaja ja työstä vastaavan yhteystiedot. Ilmoittajan on pidettävä

työalue puhtaana ja saatettava alue hyväksytyyn työajan kuluessa työtä edeltäneeseen kuntoon.

Kunnan antamien määräysten lainmukaisuus voidaan saattaa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen ratkaistavaksi.

Rikkoontuneet johdot, laitteet ja rakenteet saadaan merkittävien vahinkojen estämiseksi korjata välittömästi. Korjaamisesta on ilmoitettava kunnalle niin pian kuin mahdollista ja annettava 2 momentissa tarkoitettu selvitys.

14 b §

Kunta voi vuosittain periä 8 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettua huolehtiakseen ottamistaan kunnossapito- ja puhtaanapitotehtävistä aiheutuneet kustannukset kyseisten alueiden yleiseen käyttöön luovutettujen katujen varsilla olevien tonttien omistajilta.

Kunta voi periä maksun, joka perustuu 14 a §:ssä tarkoitettun ilmoituksen tarkastamisesta ja työn valvonnasta kunnalle aiheutuneisiin kustannuksiin.

Kunta voi periä aikaan, alueen laajuuteen ja alueen keskeisyyteen perustuvan kohtuullisen maksun alueen tilapäisestä käyttämisestä 14 a §:ssä tarkoitettulla tavalla työmaana, jos alue rajataan pois yleisestä käytöstä. Maksu peritään yhden työmaan osalta vain kerran. Maksua ei peritä, jos työ tehdään kunnan suorittaman kadun rakentamiseen liittyvän muun työn yhteydessä. Maksua ei peritä siltä ajalta, jonka alue on työmaana työstä vastaavasta riippumattomasta syystä, jota ei voida ennakoita.

Kunta ja poliisi voivat periä 16 §:n 4 momentissa tarkoitettua välittömän vaaran torjumisesta aiheutuneet erityiset kustannukset siltä, jonka toiminnasta tai laiminlyönnistä vaara on aiheutunut. Erityisiä kustannuksia ovat sellaiset työstä tai kaluston käytöstä aiheutuneet kustannukset, jotka eivät johdu tavanomaisesta valvontatyöstä tai tavanomaisesta kaluston käytöstä. Kustannusten maksamiseen ja perimiseen sovelletaan, mitä uhkasakkolain (1113/1990) 17 §:ssä säädetään.

Kunta hyväksyy maksujen määräämisen perusteet sisältävän taksan. Kunta saa käyttää verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) mukaisesti saamia tietoja maksujen määräämisessä.

15 §

Kunnan määräämä viranomainen (*kunnan valvontaviranomainen*) valvoo, että kadun ja yleisten alueiden kunnossapito- ja puhtaanapitovelvollisuus täytetään. Kunnan valvontaviranomaisen tehtävien siirtämiseen sovelletaan, mitä kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Poliisi valvoo kunnan valvontaviranomaisen ohella, ettei kunnossapito- ja puhtaanapitovelvoitteen laiminlyönnistä aiheudu vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

16 §

Jos joku ryhtyy toimiin tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka lyö laimin tässä laissa säädetyn tai sen nojalla annettuun määräykseen perustuvan velvollisuuden, kunnan valvontaviranomainen voi velvoittaa hänet täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai uhalla, että kunta tekee tekemättä jätetyn hänen kustannuksellaan. Samoin voidaan niskoittelijaa, jos erityiset syyt sitä vaativat, sakon uhalla kieltää jotain tekemästä.

Jollei kunta täytä sille kuuluvaa kadun ja yleisten alueiden kunnossapito- ja puhtaanapitovelvollisuutta, alueellinen ympäristökeskus voi velvoittaa kunnan siihen sakon uhalla.

Uhkasakkoa ja teettämisuhkaa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakko-laissa säädetään.

Jos 1 momentissa tarkoitettu laiminlyönnistä aiheutuu välitöntä vaaraa turvallisuudelle, kunnan valvontaviranomaisen alaisella viranhaltijalla on oikeus välittömästi ryhtyä toimenpiteisiin vaaran poistamiseksi. Asiasta on ilman aiheutonta viivytystä ilmoitettava kirjallisesti laiminlyöjälle. Asia on saatettava ilman aiheutonta viivytystä kunnan valvontaviranomaisen käsiteltäväksi, jonka on tehtävä asiassa päätös. Poliisilla on vastaavasti tässä momentissa tarkoitettu oikeus, jonka käyttämisestä poliisin on ilman aiheutonta viivytystä tehtävä päätös. Päätös saatetaan laiminlyöjän tietoon.

17 §

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö

1) 2 luvun mukaisen kunnossapitovelvollisuuden,

2) 3 luvun mukaisen puhtaanapitovelvollisuuden,

3) ryhtymisen 5 §:n mukaisiin väliaikaisiin toimiin liikenteen varoittamiseksi taikka

4) 5 tai 14 a §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei tekoa ole pidettävä vähäisenä tai laiminlyöjää ole 16 §:n mukaisesti velvoitettu täyttämään velvollisuuttaan sakon uhalla taikka jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Tässä pykälässä rangaistavaksi säädetystä menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen.

18 §

Tämän lain 14 §:n nojalla annettuun kunnan päätökseen, 15 §:n nojalla annettuun päätökseen, joka koskee valvontaviranomaisen määräämistä tai sen tehtävien siirtämistä sekä 14 b §:n nojalla annettuun taksan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaissa säädetään.

Muihin tämän lain nojalla annettuihin päätöksiin kuin 1 momentissa ja 17 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ennen muutoksen hakemista 14 b §:n 1—3 momentin mukaisten maksujen määräämiseen maksuvelvollisen on tehtävä 14 päivän kuluessa maksulipun saamisesta muistutus maksun perimisestä päättävälle kunnan viranomaiselle. Muistutuksen johdosta on tehtävä uusi päätös, ja maksuvelvolliselle on lähetettävä uusi maksulippu.

19 §

Joka omistaa yleiseen käyttöön luovutetun kadun varrella rakennuskorttelissa olevan

maa-alueen, jolla ei ole voimassa sitovaa tonttijakoa tai jota ei ole merkitty kiinteistörekisteriin, on velvollinen pitämään kadun kunnossa ja puhtaana niin kuin tontinomistaja.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta .

Valtuusto voi ennen lain voimaantuloa päättää, että lain soveltaminen siirtyy kun-

nassa seuraavien tehtävien osalta enintään kahdella vuodella:

1) 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu velvollisuus poistaa liukkauden torjumiseen käytetty kiviaines;

2) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu kunnan velvollisuus pitää kunnossa rakenteellisesti toisistaan erottamaton jalankulku- ja pyörätie;

3) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu kunnan velvollisuus ottaa huolehtiakseen tontinomistajien kunnossapitovelvollisuudesta.

Helsingissä 21 päivänä tammikuuta 2005

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ympäristöministeri *Jan-Erik Enestam*

*Liite
Rinnakkaisteksti*

Laki

kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta 31 päivänä elokuuta 1978 annetun lain (669/1978) 2 §:n 1 momentti, 3, 4, 8, 8 a ja 9 §, 10 §:n 3 ja 5 momentti, 13 ja 15—18 § sekä 19 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 3 § osaksi laissa 20/1987, 4 § laissa 569/1982 ja mainitussa laissa 20/1987, 8 § laissa 420/1993, 8 a § mainitussa laissa 20/1987, 13 § osaksi mainitussa laissa 420/1993, 15 § mainitussa laissa 569/1982, 16 § osaksi laissa 75/1995, 17 § osaksi laissa 623/2003 ja 18 § osaksi mainitussa laissa 569/1982, sekä

lisätään lakiin siitä mainitulla lailla 623/2003 kumotun 14 §:n tilalle uusi 14 §, lakiin siitä lailla 1062/1998 kumotun 14 a §:n tilalle uusi 14 a § ja lakiin uusi 14 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Tämän lain mukaan on pidettävä kunnossa ja puhtaana asemakaavalain (145/31) tai rakennuslain (370/58) mukaisesti yleiseen käyttöön luovutettu tai luovutetuksi katsottava katu.

3 §

Kadun kunnossapito käsittää ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on pitää katu liikennettä tyydyttävässä kunnossa, kuten kadun rikkoutuneen päällysteen korjaamisen, sellaisen uudelleen päällystämisen, jota rakennuslain 78 §:n mukaan ei ole pidettävä kadun rakentamisena, sorapäällysteisen kadun tasaisena pitämisen ja sorapäällysteisen kadun ajoradan pölyn sitomisen.

Ehdotus

2 §

Tämän lain mukaan on pidettävä kunnossa ja puhtaana asemakaavalain (145/1931), rakennuslain (370/1958) tai maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisesti yleiseen käyttöön luovutettu tai luovutetuksi katsottava katu.

3 §

Kadun kunnossapito käsittää ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa. *Kunnossapidon tason määräytymisessä otetaan huomioon kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, säätö ja sen ennakoitavissa olevat muutokset, vuorokaudenaika sekä eri liikenne-
muotojen, kuten moottoriajoneuvoliikenteen, jalankulun ja polkupyöräilyn, tarpeet sekä liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys.*

Kadun kunnossapito käsittää kadun rikkoutuneen päällysteen korjaamisen tai uu-

Kadun kunnossapitoon luetaan katualueella olevien istutusten, korokkeiden, suojakaiteiden, liikennemerkkien ja muiden sellaisten laitteiden kunnossapito.

Kadun kunnossapito käsittää myös ne toimenpiteet, jotka talvella ovat tarpeellisia kadun pysyttämiseksi liikennettä tyydyttävässä kunnossa, kuten lumen ja jään poistamisen, kadun pinnan pitämisen tasaisena, hiekoittamisen liukkauden välttämiseksi sekä katuojien, sadevesikourujen ja -kaivojen avoinna pitämisen.

Kunta voi päättää, mikäli liikenteelle ei aiheudu huomattavaa haittaa, että määrätty katu tai kadun osa pidetään talvella kunnossa vain osittain.

4 §

Kadun kunnossapito kuuluu kunnalle. Tontinomistajan velvollisuutena on kuitenkin pitää tontin kohdalla oleva jalkakäytävä käyttökelpoisena poistamalla jalankulkua haittaava lumi ja jää sekä huolehtia liukkauden torjunnasta jalkakäytävällä. Lisäksi tontinomistajan velvollisuutena on tarvittaessa poistaa jalkakäytävälle tai sen vierelle kertyneet lumivallit sekä pitää jalkakäytävän viereinen katuojia ja sadevesikouru vapaana lumesta ja jäästä.

Kunta voi päättää pihakadun ja muun erityistä liikennetarvetta palvelevan kadun kunnossapitovelvollisuuden jakautumisesta toisin kuin mitä 1 momentissa on säädetty. Tontinomistajalle näin määrättävä kunnos-

delleen päällystämisen, sorapäällysteisen kadun tasaisena pitämisen ja sorapäällysteisen kadun ajoradan pölyn sitomisen.

Kadun kunnossapitoon luetaan katualueella olevien istutusten, kadun kalusteiden, korokkeiden, suojakaiteiden, liikennemerkkien ja muiden vastaavien laitteiden kunnossapito.

Kadun kunnossapito käsittää myös ne toimenpiteet, jotka talvella ovat tarpeellisia kadun pysyttämiseksi *1 momentin mukaisessa kunnossa*, kuten lumen ja jään poistamisen, kadun pinnan pitämisen tasaisena, *liukkauden torjumisen, liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poistamisen* sekä katuojien, sadevesikourujen ja -kaivojen avoinna pitämisen.

Kunta voi päättää, jos liikenteelle ei aiheudu huomattavaa haittaa, että määrätty katu tai kadun osa pidetään talvella kunnossa vain osittain *taikka että määrätyllä kadulla tai kadun osalla ei torjuta liukkautta, jotta sitä voidaan käyttää kelkalla kulkemiseen. Liukkauden torjumatta jättämisestä on ilmoitettava.*

4 §

Kadun kunnossapito kuuluu kunnalle. Tontinomistajan velvollisuutena on kuitenkin, *jollei 8 §:stä muuta johdu*, pitää tontin kohdalla oleva jalkakäytävä käyttökelpoisena poistamalla jalankulkua haittaava lumi ja jää sekä huolehtia liukkauden *torjumisesta* jalkakäytävällä *ja liukkauden torjumiseen käytetyn kiviaineksen poistamisesta jalkakäytävältä*. Lisäksi tontinomistajan velvollisuutena on tarvittaessa poistaa jalkakäytävälle tai sen vierelle kertyneet lumivallit sekä pitää jalkakäytävän viereinen katuojia ja sadevesikouru *lumettomana ja jäätömänä*.

Tontinomistaja vastaa myös tontille johtavan kulkutien kunnossapidosta.

Pyörätien sekä rakenteellisesti toisistaan erottamattoman jalankulku- ja pyörätien kunnossapito kuuluu kunnalle sen estämättä mitä 1 momentissa on säädetään.

Kunta voi päättää *kävelykadun*, pihakadun ja muun erityistä liikennetarvetta palvelevan kadun kunnossapitovelvollisuuden jakautumisesta toisin kuin 1 momentissa säädetään. Tontinomistajalle näin määrättä-

sapitovelvollisuus ei kuitenkaan saa olla olennaisesti raskaampi kuin tontinomistajalle muutoin tämän lain mukaan kuuluva kunnossapitovelvollisuus.

8 §

Kunnalla on oikeus ottaa kokonaan tai osittain huolehtiakseen tontinomistajalle 4 §:n mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä yhden tai useamman tontin osalta, kaikilla asemakaava-alueilla tai asemakaavan määrättyllä osalla.

Kunta voi periä vuosittain tehtävistä aiheutuneet kustannukset kyseisten alueiden yleiseen käyttöön luovutettujen katujen varilla olevien tonttien omistajilta. Kunta hyväksyy tehtävistä perittävän maksun määräämisen perusteet sisältävän taksan.

Kunnalla on oikeus käyttää kiinteistövelvolain (654/92) 34 §:n nojalla saamia tietoja 2 momentissa tarkoitettujen maksujen määräämisessä.

8 a §

Ennen 4 §:n 2 momentin mukaisen päätöksen ja 8 §:ssä tarkoitettua järjestelyä koskevan päätöksen tekemistä on päätösehdotus pidettävä julkisesti nähtävänä vähintään 14 päivän ajan siitä, kun nähtäville asettamisesta on ilmoitettu niin kuin kunnallisten ilmoitusten julkaisemisesta kunnassa on säädetty, tai annettava tiedoksi niille tontinomistajille, joita ehdotus koskee. Muistutus ehdotusta vastaan on jätettävä kunnalle 14 päivän kuluessa ehdotuksen nähtäville asettamisesta tai tiedoksisaamisesta.

Tontinomistajille on annettava todistettavasti tiedoksi tämän lain 4 §:n mukainen päätös ja päätös, jolla kunta ottaa huolehtiakseen tontinomistajan kunnossapitotehtävistä 8 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettuihin tavoin. Päätös voidaan tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain (232/66) 8 §:n

vä kunnossapitovelvollisuus ei kuitenkaan saa olla olennaisesti raskaampi kuin tontinomistajalle muutoin tämän lain mukaan kuuluva kunnossapitovelvollisuus.

8 §

Kunta voi päätöksellään ottaa kokonaan tai osittain huolehtiakseen tontinomistajalle 4 §:n mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä yhden tai useamman tontin osalta, kaikilla asemakaava-alueilla tai asemakaavan määrättyllä osalla.

Jos pientalovaltaisella alueella ei saavuteta tämän lain mukaista kunnossapidon tasoa tai jos kunnossapitotehtävät jakautuvat alueen tontinomistajien kesken erityisen epätasapuolisesti, kunnan on päätöksellään otettava huolehtiakseen tontinomistajille 4 §:n 1 momentin mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä. Edellytyksenä kuitenkin on, että kunnossapito voidaan järjestää tarkoituksenmukaisena alueellisena kokonaisuutena ja että alue soveltuu koneelliseen kunnossapitoon.

Kunnan ottaessa huolehtiakseen tontinomistajalle 4 §:n mukaan kuuluvista kunnossapitotehtävistä vastuu niistä siirtyy kunnalle.

Kunnossapidon maksuista säädetään 14 b §:ssä.

8 a §

Ennen 4 §:n 4 momentin ja 8 §:n 1 ja 2 momentin mukaisen päätöksen tekemistä päätösehdotuksen pitämisestä julkisesti nähtävänä on etukäteen ilmoitettava kunnan ilmoitustaululla ja vähintään yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Päätösehdotuksesta on annettava tieto aloitteen tekijöille. Lisäksi sellaisesta päätösehdotuksesta, jolla kunta ottaa tontinomistajien tehtäviä huolehtiakseen, on annettava tieto alueen tontinomistajille. Tiedoksianto voi tapahtua tavallisella kirjeellä. Muistutus ehdotuksesta on jätettävä kunnalle 14 päivän kuluessa ehdotuksen nähtäville asettamisesta tai kirjeen tiedoksisaamisesta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu päätös annetaan tiedoksi aloitteen tekijöille. Päätös annetaan todisteellisesti tiedoksi niille tontinomistajille, joita päätös koskee, siten

säännösten estämättä antaa tiedoksi myös siten, että se annetaan kirjatussa kirjeessä postin kuljetettavaksi tontin osoitteella taikka tiedossa olevalla tontin omistajan tai haltijan muulla osoitteella varustettuna.

9 §

Kadun puhtaanapito käsittää ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on pitää katu siistinä ja terveydellisesti tyydyttävänä, kuten kadulle kerääntyneen lian, roskien ja irtonaisten esineiden sekä rikkaruohon poistamisen ajoradalta tai jalkakäytävältä.

10 §

Tontinomistaja ei ole velvollinen pitämään puhtaana ajoradan vastakkaisella puolella olevaa pyörätietä tai jalkakäytävää. Milloin katualueella on istutus, ei istutusaluetta lueta kuuluvaksi siihen alueeseen, jonka tontinomistaja on velvollinen pitämään puhtaana. Tällaisessa tapauksessa ulottuu tontinomistajan velvollisuus pitää katu puhtaana enintään 24 metrin etäisyydelle tontin rajasta. Istutuksen kautta tontille johtavat kulkutiet on tontinomistajan kuitenkin pidettävä puhtaina.

Muilta osin kadun puhtaanapito kuuluu kunnalle. Kunnan velvollisuutena on pitää puhtaina myös kadulla olevat istutukset, korokkeet, suojakaiteet, liikennemerkkit ja muut sellaiset laitteet.

13 §

Kunnalla on oikeus keskimääräisten kustannusten mukaista korvausta vastaan ottaa huolehtiakseen tontinomistajalle tämän lain mukaan kuuluvista puhtaanapitotehtävistä määrättyjen katujen tai tehtävien osalta.

Kunta hyväksyy perittävän maksun määrittämisen perusteet sisältävän taksan.

kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

9 §

Kadun puhtaanapito käsittää ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on pitää katu siistinä ja terveydellisesti tyydyttävänä, kuten kadulle kerääntyneen lian, lehtien, roskien ja irtonaisten esineiden sekä rikkaruohon poistamisen ajoradalta ja jalkakäytävältä.

10 §

Tontinomistaja ei ole velvollinen pitämään puhtaana ajoradan vastakkaisella puolella olevaa pyörätietä tai jalkakäytävää. Jos katualueella on istutus, ei istutusaluetta lueta kuuluvaksi siihen alueeseen, jonka tontinomistaja on velvollinen pitämään puhtaana. Tällaisessa tapauksessa ulottuu tontinomistajan velvollisuus pitää katu puhtaana enintään 24 metrin etäisyydelle tontin rajasta. Istutuksen kautta tontille johtavat kulkutiet on tontinomistajan kuitenkin pidettävä puhtaina. *Edellä tässä momentissa säädetystä poiketen tontinomistajalle kuuluu enintään 3 metrin etäisyydelle tontin rajasta ulottuvan, tonttiin välittömästi rajoituvan viherkaistan ja ojan alueella roskien poistaminen, muu puhtaanapito ja kasvillisuuden siistinä pitäminen.*

Muilta osin kadun puhtaanapito kuuluu kunnalle. Kunnan velvollisuutena on pitää puhtaina myös kadulla olevat istutukset, kadun kalusteet, korokkeet, suojakaiteet, liikennemerkkit ja muut vastaavat laitteet.

13 §

Kunta voi päätöksellään ottaa huolehtiakseen tontinomistajalle tämän lain mukaan kuuluvista puhtaanapitotehtävistä määrättyjen katujen tai tehtävien osalta.

Kunnan ottaessa huolehtiakseen tontinomistajalle 10 §:n mukaan kuuluvista puhtaanapitotehtävistä vastuu niistä siirtyy kunnalle.

Puhtaanapidon järjestämistä koskevan päätöksen valmisteluun ja tiedoksiantoon

sovelletaan, mitä 8 a §:ssä säädetään kunnossapidon järjestämistä koskevasta päätöksestä.

Puhtaanapidon maksuista säädetään 14 b §:ssä.

14 §

Kunta voi antaa tarkempia määräyksiä siitä, miten kadun ja yleisten alueiden kunnossapito talvella, muu kunnossapito sekä puhtaanapito on paikalliset olot huomioon ottaen hoidettava.

Kunnossa- ja puhtaanapitoa koskevien kunnallisten määräysten laatimista koskevaan menettelyyn sovelletaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään rakennusjärjestyksen laatimisesta. Määräykset annetaan kunnan päätöksellä. Ne on annettava alueelliselle ympäristökeskukselle ja poliisille tiedoksi.

14 a §

Työstä vastaavan on tehtävä työstä kadulla ja yleisellä alueella ilmoitus kunnalle. Työ voidaan aloittaa heti, kun kunta on antanut suostumuksen työn aloittamiseen. Jos kunta ei ole käsitellyt ilmoitusta 30 vuorokauden kuluessa, työ voidaan kuitenkin aloittaa.

Ilmoitukseen on liitettävä selvitys, jossa osoitetaan tarvittavassa laajuudessa alueen työnaikainen käyttö, työn kesto, työssä käytettävien laitteiden ja rakenteiden sijoitus, tilapäinen liikennejärjestely kaikki liikennemuodot huomioon ottaen sekä työstä vastaava henkilö ja hänen ammattipätevyytensä. Tämän lisäksi kunta voi vaatia muitakin ilmoituksen käsittelemiseksi tarpeellisia selvityksiä.

Kunta voi antaa ilmoituksen johdosta työn suorittamisesta määräyksiä, jotka ovat tarpeen työstä mahdollisesti liikenteen sujumuudelle, turvallisuudelle ja esteettömyydelle, kadulla ja yleisellä alueella sijaitseville johdoille ja laitteille sekä kadun ja yleisen alueen rakenteille aiheutuvan haitan ja vahingon vähentämiseksi. Työmaalla on oltava taulu, josta ilmenevät työn suorittaja ja työstä vastaavan yhteystiedot. Ilmoittajan on pidettävä työalue puhtaana ja saatettava alue hyväksytyin työajan kuluessa työtä edeltäneeseen kuntoon.

Kunnan antamien määräysten lainmukaisuus voidaan saattaa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen ratkaistavaksi.

Rikkoontuneet johdot, laitteet ja rakenteet saadaan merkittävien vahinkojen estämiseksi korjata välittömästi. Korjaamisesta on ilmoitettava kunnalle niin pian kuin mahdollista ja annettava 2 momentissa tarkoitettu selvitys.

14 b §

Kunta voi vuosittain periä 8 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuista huolehtiakseen ottamistaan kunnossapito- ja puhtaanapitotehtävistä aiheutuneet kustannukset kyseisten alueiden yleiseen käyttöön luovutettujen katujen varsilla olevien tonttien omistajilta.

Kunta voi periä maksun, joka perustuu 14 a §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tarkastamisesta ja työn valvonnasta kunnalle aiheutuneisiin kustannuksiin.

Kunta voi periä aikaan, alueen laajuuteen ja alueen keskeisyyteen perustuvan kohtuullisen maksun alueen tilapäisestä käyttämisestä 14 a §:ssä tarkoitetulla tavalla työmaana, jos alue rajataan pois yleisestä käytöstä. Maksu peritään yhden työmaan osalta vain kerran. Maksua ei peritä, jos työ tehdään kunnan suorittaman kadun rakentamiseen liittyvän muun työn yhteydessä. Maksua ei peritä siltä ajalta, jonka alue on työmaana työstä vastaavasta riippumattomasta syystä, jota ei voida ennakoida.

Kunta ja poliisi voivat periä 16 §:n 4 momentissa tarkoitetun välittömän vaaran torjumisesta aiheutuneet erityiset kustannukset siltä, jonka toiminnasta tai laiminlyönnistä vaara on aiheutunut. Erityisiä kustannuksia ovat sellaiset työstä tai kaluston käytöstä aiheutuneet kustannukset, jotka eivät johdu tavanomaisesta valvontatyöstä tai tavanomaisesta kaluston käytöstä. Kustannusten maksamiseen ja perimiseen sovelletaan, mitä uhkasakkolain (1113/1990) 17 §:ssä säädetään.

Kunta hyväksyy maksujen määräämisen perusteet sisältävän taksan. Kunta saa käyttää verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain (1346/1999) mukaisesti saamiaan tietoja maksujen määräämisessä.

15 §

Rakennuslautakunnan on yhdessä poliisiviranomaisten kanssa valvottava, että kadun kunnossa- ja puhtaanapitovelvollisuus asianmukaisesti täytetään.

16 §

Milloin tontinomistaja laiminlyö hänelle tämän lain mukaan kuuluvan kunnossa- ja puhtaanapitovelvollisuuden, voi rakennuslautakunta pakottaa niskoittelijan täyttämään velvollisuutensa uhkasakolla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty saadaan kunnan toimesta suorittaa tai korjata hänen kustannuksellaan (*teettämishukka*). Samoin voidaan niskoittelija, kun erityiset syyt sitä vaativat, uhkasakolla kieltää jotain tekemästä.

Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee myös sitä, joka työn yhteydessä on rikkonut kadun, eikä ole saattanut sitä entiseen kuntoon.

Teettämishallalla suoritettujen työn kustannukset maksetaan etukäteen kunnan varoista ja ne peritään niskoittelijalta kunnanhallituksen maksuunpanon perusteella siinä järjestyksessä, kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoon on säädetty.

Jollei kunta täytä sille muutoin kuin tontinomistajana kuuluvaa kadun ja muiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapitovelvollisuutta, alueellinen ympäristökeskus voi velvoittaa kunnan siihen uhkasakolla.

15 §

Kunnan määräämä viranomainen (kunnan valvontaviranomainen) valvoo, että kadun ja yleisten alueiden kunnossapito- ja puhtaanapitovelvollisuus täytetään. Kunnan valvontaviranomaisen tehtävien siirtämiseen sovelletaan, mitä kuntalaissa (365/1995) säädetään.

Poliisi valvoo kunnan valvontaviranomaisen ohella, ettei kunnossapito- ja puhtaanapitovelvoitteen laiminlyönnistä aiheudu vaaraa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle.

16 §

Jos joku ryhtyy toimiin tämän lain tai sen nojalla annettujen määräysten vastaisesti taikka lyö laimin tässä laissa säädetyn tai sen nojalla annettuun määräykseen perustuvan velvollisuuden, kunnan valvontaviranomainen voi velvoittaa hänet täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai uhalla, että kunta tekee tekemättä jätetyn hänen kustannuksellaan. Samoin voidaan niskoittelijaa, jos erityiset syyt sitä vaativat, sakon uhalla kieltää jotain tekemästä.

Jollei kunta täytä sille kuuluvaa kadun ja yleisten alueiden kunnossapito- ja puhtaanapitovelvollisuutta, alueellinen ympäristökeskus voi velvoittaa kunnan siihen sakon uhalla.

Uhkasakkoa ja teettämishukkaa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakolaissa säädetään.

Jos 1 momentissa tarkoitettua laiminlyönnistä aiheutuu välitöntä vaaraa turvallisuudelle, kunnan valvontaviranomaisen alaisella viranhaltijalla on oikeus välittömästi ryhtyä toimenpiteisiin vaaran poistamiseksi. Asiasta on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava kirjallisesti laiminlyöjälle. Asia on saatettava ilman aiheetonta viivytystä kunnan valvontaviranomaisen käsiteltäväksi, jonka on tehtävä asiassa päätös. Poliisilla on vastaavasti tässä momentissa tarkoitettu oikeus, jonka käyttämisestä poliisin on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä päätös. Päätös saatetaan laiminlyöjän tietoon.

17 §

Joka rikkoo tämän lain 2 ja 3 luvun säännöksiä, on tuomittava, jollei muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, sakkoon.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu asia käsitellään yleisessä tuomioistuimessa.

18 §

Tämän lain nojalla annettuun rakennuslautakunnan päätökseen saa hakea muutosta lääninoikeudelta valittamalla 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Lääninoikeuden päätökseen sekä lääninhallituksen 16 §:n 4 momentin nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta valittamalla 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettua päätöstä, on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisella toisin määrää.

17 §

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö

1) 2 luvun mukaisen kunnossapitovelvollisuuden,

2) 3 luvun mukaisen puhtaanapitovelvollisuuden,

3) ryhtymisen 5 §:n mukaisiin väliaikaisiin toimiin liikenteen varoittamiseksi taikka

4) 5 tai 14 a §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden,

on tuomittava, jollei tekoa ole pidettävä vähäisenä tai laiminlyöjää ole 16 §:n mukaisesti velvoitettu täyttämään velvollisuuttaan sakon uhalla taikka jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain säännösten rikkomisesta sakkoon.

Tässä pykälässä rangaistavaksi säädetystä menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen.

18 §

Tämän lain 14 §:n nojalla annettuun kunnan päätökseen, 15 §:n nojalla annettuun päätökseen, joka koskee valvontaviranomaisen määräämistä tai sen tehtävien siirtämistä sekä 14 b §:n nojalla annettuun taksan hyväksymistä koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin kuntalaisissa säädetään.

Muihin tämän lain nojalla annettuihin päätöksiin kuin 1 momentissa ja 17 §:ssä tarkoitettuihin päätöksiin saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) säädetään.

Ennen muutoksen hakemista 14 b §:n 1—3 momentin mukaisten maksujen määräämiseen maksuvelvollisen on tehtävä 14 päivän kuluessa maksulipun saamisesta muistutus maksun perimisestä päättävälle kunnan viranomaiselle. Muistutuksen johdosta on tehtävä uusi päätös, ja maksuvelvolliselle on lähetettävä uusi maksulippu.

19 §

Joka omistaa yleiseen käyttöön luovutetun kadun varrella rakennuskorttelissa olevan maa-alueen, jolle ei ole vahvistettu tonttijakoa tai jota ei ole merkitty tonttirekisteriin, on velvollinen pitämään kadun kunnossa ja puhtaana niin kuin tontinomistaja.

19 §

Joka omistaa yleiseen käyttöön luovutetun kadun varrella rakennuskorttelissa olevan maa-alueen, *jolla ei ole voimassa sitovaa tonttijakoa* tai jota ei ole merkitty kiinteistörekisteriin, on velvollinen pitämään kadun kunnossa ja puhtaana niin kuin tontinomistaja.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta _____.

Valtuusto voi ennen lain voimaantuloa päättää, että lain soveltaminen siirtyy kunnassa seuraavien tehtävien osalta enintään kahdella vuodella:

1) 3 §:n 4 momentissa tarkoitettu velvollisuus poistaa liukkauden torjumiseen käytetty kiviaines;

2) 4 §:n 3 momentissa tarkoitettu kunnan velvollisuus pitää kunnossa rakenteellisesti toisistaan erottamaton jalankulku- ja pyörätie;

3) 8 §:n 2 momentissa tarkoitettu kunnan velvollisuus ottaa huolehtiakseen tontinomistajien kunnossapitovelvollisuudesta.